

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« — Direktor: Rudi Janžuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-528 — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-528 — Oglasi: oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-506, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 23 — Tekoči račun Narodne banke 601-1-163 — Me-sečna naročnina 200 din

Poročevalec

DRUGA IZDAJA

TISKOVNA KONFERENCA V SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

O odnosih do ZSSR in o rešitvi tržaškega vprašanja

Kadar dve državi govorita o gospodarskih vprašanjih, je gotovo, da je pri tem tudi nekaj političnega — Vsak ima pravico razlagati dogodke, kakor to sam želi

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Zastopnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Drašković je na današnji tiskovni konferenci odgovarjal na mnoga vprašanja novinarjev z zvezi z normalizacijo zvez med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Na vprašanje, če je sovjetska vlada pripravljena vrniti jugoslovanske učence, ki so 1949 odšli študirat na Akademijo Suvorova, je Drašković odgovoril, da je dobila jugoslovanska vlada na zahtevo, naj bi rešili to vprašanje odgovor, ki izraža pripravljenost, da se to vprašanje ugodno reši, kolikor je to odvisno od sovjetske vlade.

Na vprašanje, če je v načrtu sklenitev kulturne konvencije med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, je Drašković dejal, da podpis take konvencije ni v načrtu.

Odgovarjajoč na vprašanje, če je normalizacija dospela do stopnje, ko bi se obe državi mogli razgovarjati tudi o političnih vprašanjih, je Drašković odgovoril pritrdilno. Pripomnil je tudi, da je popolnoma naravno, da med državami z normalnimi zvezami govorijo tudi o političnih vprašanjih, ki jih zanimajo. Dosedanjih razgovorov ni mogoče uvrstiti izključno med politične, ni pa jim mogoče odrekat tudi slehernega političnega pečata. »Kadar dve državi govorita o popolnoma gospodarskih vprašanjih, je gotovo, da je pri tem tudi nekaj političnega«, je dejal.

Drašković je dalje izjavil, da je bil govor tudi o oživitvi starih trgovinskih sporazumov pred letom 1948.

Na vprašanje, če je poljska vlada zahtevala privoljenje za svojega veleposlanika v Beogradu, je Drašković odgovoril odklonilno.

Na vprašanje nekega novinarja, če je stališče Sovjetske zveze do rešitve tržaškega vprašanja mogoče razlagati kot nasproti Jugoslaviji ugodno potezo, je zastopnik državnega sekretariata odgovoril, da ima vsak pravico razlagati dogodke, kakor sam želi, da pa je neizpodbitno dejstvo, da je rešitev tržaškega vprašanja postavila trdne temelje med Jugoslavijo in Italijo. Pripomnil je, da je prav gotovo ugodna stvar, če

ter koristi prebivalstva. Pripomnil je, da bo, ko bo mešana komisija končala delo, posebna jugoslovansko-italijanska komisija dokončno zaznamovala mejo ter izvedla morebitne manjše popravke.

Branko Drašković je tudi izjavil, da gledajo v Beogradu zelo ugodno na zadnje izjave odgovornih italijanskih voditeljev o nadaljnjih možnostih v medsebojnih odnosih. Te izjave prispevajo k nadaljnjemu poglobljanju zvez med obema državama, zlasti na gospodarskem področju in izražajo pripravljenost italijanske vlade. Na jugoslovanski strani smo tako pripravljeno vedno kazali.

Na vprašanje, kako bo urejen položaj tistega prebivalstva, ki živi na ozemlju, ki bo priključeno Jugoslaviji, pa je zaposleno v Miljah in Trstu, je zastopnik državnega sekretariata dejal, da ima jugoslovanska vlada namen tem ljudem tudi po spremembi meje omogočiti neovirano odhajanje v kraje, kjer so zaposleni.

Na vprašanje, če bosta poslaništvi v Rimu in Beogradu povišani v veleposlanštvi, je Drašković odgovoril, da proučuje vsa neresena in druga vprašanja z namenom, da se poglubi sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. V kratkem bosta prišla v Beograd jugoslovanski poslanik v Rimu dr. Pavle Gregorič ter jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Vladimir Velebit.

Zastopnik državnega sekretariata je obvestil na današnji konferenci novinarje, da bo ravnatelj ameriške uprave za poslovanje s tujino g. Harold Stassen 24. oktobra obiskal Jugoslavijo. Z jugoslovanskimi državljani ki bo govoril o vprašanjih, ki so povezana z njegovim položajem.

Ustanavljanje komun glavni predmet skupščine zastopnikov mest v Skoplju

S tiskovne konference v sekretariatu Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ

Beograd, 15. okt. Razvoj lokalnih skupnosti v smeri ustanavljanja komun bo prva in najbolj važna točka dnevnega reda skupščine Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ, ki bo zasedala v Skoplju od 27. oktobra do 1. novembra, so poudarjali na današnji tiskovni konferenci, na kateri je sekretar Stalne konference mest Sretan Bjeličić seznanil novinarje z zadevami, o katerih bodo razpravljali na skupščini v Skoplju.

Na skupščini v Skoplju bodo podani štiri referati in sicer iz Sarajeva, z Reke, iz Kranja in Prokuplja. V teh referatih bo podrobno obdelana problematika položaja velikega mesta, v smeri ustanavljanja komun, zatelem industrijskega središča, industrijsko-gospodarskega področja in manjšega mesta. Poleg tega bosta predložena tudi načrta statutov reškega okraja in občine Opatije.

V Skoplju bodo razpravljali tudi o raznih problemih, o katerih menijo ljudski odbori, da so aktualni, med drugim o uporabi instrumentov letošnjega zveznega plana in republiških družbenih planov, o odnosih ljudskih odborov in gospodarskih organizacij na njihovem področju, kakor tudi o družbenih planih ljudskih odborov.

Ob začetku zasedanja skupščine se bosta sestala komisija za proučevanje stanovniške problematike, ker so zastopniki mest dali pobudo, naj se posebej razpravi na skupščini tudi o tej važni zadevi. Mnogi ljudski odbori so namreč menili, da bi mogli že prihodnje leto ustanovljati posebne sklade za gradnjo stanovanj in da bi se mogla ob-

ravnati tudi možnost oddajanja gotovega odstotka narodnega dohodka mesta pred odobritvijo družbenega plana v stanovanjski sklad. Prav tako menijo da bi bilo koristno proučiti razširjenje sistema kreditiranja za stanovanjske gradnje.

Med zasedenjem skupščine bodo tudi sestanki zastopnikov ljudskih odborov, na katerih bodo določili program nadaljnjega dela Stalne konference mest. Prevladuje mnenje, da bi morali predložiti o problemih, s katerimi se bavi Stalna konferenca mest, in pobude za posamezne sestanke dati ljudski odbori kot se-

stavne enote Stalne konference, ne da bi to izhajalo izključno z enega samega mesta. Tako je bila že podana pobuda, naj bo prihodnje leto splošno zborovanje zastopnikov mest in večjega števila strokovnjakov, na katerem bi obravnavali probleme za izgradnjo mest. Ob tej priliki naj bi se priredila tudi velika razstava 10-letnice graditve jugoslovanskih mest. Na to zborovanje bi bili povabljeni, kakor je poudaril sekretar Stalne konference mest Bjeličić, privrati tudi zastopniki mest nekaterih evropskih držav.

Na današnji tiskovni konferenci je bilo tudi omenjeno, da so ljudski odbori sprejeli pobudo sekretariata Stalne konference, naj bodo zastopniki mest in mestnih občin izvoljeni za skupščino v Skoplju na sejah svojih odborov, da bi mogli v razpravi podati mnenje in predloge svojege mesta kot celote. Prav tako je bilo omenjeno, da so na to skupščino privrati povabljeni tudi zastopniki nekaterih okrajnih ljudskih odborov, ker so zadeve, ki se bodo obravnavale, zlasti razvoj javnih skupnosti v smeri ustanavljanja komun. Življensko povezane z bodočim razvojem okrajev.

Nad 1000 kamionov iz TAM

Ljubljana, 15. okt. (Tanjug). Tovarna avtomobilov v Mariboru (TAM) je izdelala v letošnjih prvih treh tromesečjih 1055 kamionov. V istem času lani so izdelali nekaj nad 700 kamionov. Glede na stalno večanje proizvodnje je upravičeno pričakovanje, da bo delovni kolektiv te tovarne uresničil letošnji s planom predvideno proizvodnjo, ki znaša 1480 kamionov.

Trije mostovi za Turčijo

Zagreb 15. okt. Tovarna »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu gradi tri konstrukcije jeklenih mostov za Turčijo. Mostovi bodo dolgi 40 m in teški 110 ton. V Turčijo bodo poslani posamezni deli, ki jih bodo tam montirali. Tovarna izdeluje tudi nov jekleni most za Beograd kate-rega prv del je že končan. Ta most bo dolg 85 m in težak 450 ton.

V kratkem bo izšla prva številka glasila Stalne konference mest »Komuna«

Ob koncu oktobra, nekoliko dni pred zasedenjem skupščine Stalne konference mest v Skoplju, bo izšla prva številka časopisa »Komuna«, ki bo kot glasilo Stalne konference mest in mestnih občin Jugoslavije obravnavalo problematiko življenja in razvoja mest, mestnih občin ter komunalnih skupnosti in o gospodarskih organizacij. »Komuna« bo objavljala članke in študije naših javnih delavcev in strokovnjakov, nadalje razne predloge iz vseh komunalnih področij, kakor tudi vesti o praksi in organizacijskih izkušnjah ljudskih odborov. V prvi številki bo prinesla članek podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja o nekaterih načelnih vprašanjih ustanavljanja komun, nadalje članek predsednika Stalne konference Vječeslava Holjevca o delu same konference in članek podpredsednika ljudskega odbora Ljubljane dr. Marjana Dermastje o nekaterih obrtniških zadevah. V prvi številki se bodo obravnavale tudi nekatere zadeve o oskrbovanju mest s kurivom in o upravljanju stanovanjskih poslopij. Prav tako bo objavljenih nekaj dopisov o sodelovanju Jugoslavije v Mednarodni zvezi mest in zvezah naše Stalne konference mest z organizacijami mest drugih držav.

Ugled delovnega ljudstva Jugoslavije v Belgiji

Rodoljub Čolaković o obisku delegacije SZDL v Belgiji ter o veliki vrednosti izmenjave socialističnih izkušenj

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je bila v Belgiji sprejeta

Rodoljub Čolaković

prijateljsko in bratovsko, je izjavil danes podpredsednik zveznega izvršnega sveta in član predsedstva SZDL Rodoljub Čolaković, ko je izrazil vtise jugoslovanske delegacije z nedavnega obiska belgijski

socialistični stranki. Delegacija se je med obiskom seznanila z vsemi vodilnimi ljudmi belgijske socialistične stranke ter mnogimi njenimi aktivisti na terenu, pa tudi z voditelji raznih ustanov belgijskega delavskega gibanja, ki so pod vplivom socialistične stranke.

V razgovorih z vodilnimi ljudmi socialističnega gibanja in aktivisti na terenu, je nadaljeval Rodoljub Čolaković, smo opazili veliko zanimanje za problematiko naše socialistične graditve, zlasti za delavsko upravljanje v gospodarstvu. Rekoč, da je jugoslovanska delegacija zapazila pri belgijskih socialistih popolno razumevanje za jugoslovansko specifično pot v socializem, je Čolaković poudaril, da obisk v Belgiji ni koristil le, ker smo navezali stike in se pogovorili o izkušnjah v boju za socializem, pač pa tudi zato, ker je odprl nove možnosti za še tesnejše sodelovanje med belgijsko socialistično stranko in jugoslovansko Socialistično zvezo.

Na koncu našega potovanja, je dejal Čolaković, je naša delegacija govorila o novih oblikah sodelovanja, ki bodo še več prispevale za boljše poznavanje izkušenj iz boja enega in drugega gibanja ter koristile kot učinkovit način sodelovanja na raznih področjih, kot n. pr. v zamenjavi strokovnjakov, sodelovanju pri časopisih, medsebojno udeležbo na raznih seminarjih itd. Nedvomno bo tako sodelovanje zelo koristilo ne le socialističnemu gibanju Belgije in Jugoslavije, pač pa tudi socialističnemu gibanju v svetu sploh.

Podpredsednik Čolaković je izjavil, da so člani jugoslovanske delegacije pri vsaki priložnosti čutili velikanske simpatije, ki jih uživa delovno ljudstvo Jugoslavije pri belgijskih socialistih. Te simpatije izvirajo deloma iz spoštovanja do našega deleža v borbi proti fašizmu, še bolj pa iz občudovanja, s kakšnim pogumom delovno ljudstvo Jugoslavije v nenavadno težkih in zapletenih pogojih išče in najde socialistično rešitev za poglavitna vprašanja svojega življenja.

V razgovoru z urednikom Tanjuga, je Rodoljub Čolaković dejal, da je bil program obiska takšen, da je omogočal jugoslovanski delegaciji seznaniti se z vsemi pridobitvami borbe belgijskega delavskega razreda. Govoreč o tem, da se je jugoslovanska delegacija, kolikor je dovoljevalo 10-dnevno bivanje, seznanila s sistemom socialnega zavarovanja in vzajemne

pomoči v Belgiji, z belgijskim sindikalnim gibanjem in življenjem organizacij socialistične stranke, je Rodoljub Čolaković poudaril, da so na jugoslovansko delegacijo napravili močan vtis uspehi, ki jih je dosegel belgijski delavski razred v svoji vztrajni in sistematični borbi. Uspehi tega boja, je dejal Čolaković, ki se kažejo v zboljšanju življenjske ravni delovnega človeka, so bili za nas tudi dokaz ustvarjalne moči belgijskega delavskega razreda, ki si je v sistemu kapitalističnega izkoriščanja priboril postojanje za nove socialne bitve po poti, ki utegne biti različna od naše, ima pa isti cilj.

Vzroki povečanja življenjskih stroškov

Ugotovitve predsedništva centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije — Počitniški domovi centralnega sveta bodo izročeni socialnemu zavarovanju za zdravstvene domove

Beograd, 15. okt. Na današnji seji predsedništva centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije so razpravljali o načrtu zakona o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev, zlasti pa o njegovi določi glede vpliva širine hranarine namesto plače v primeru delovne nesposobnosti. Po razpravi, v kateri je bilo poudarjeno, da bodo določbe načrta zakona vplivale na povečanje storilnosti, kakor tudi na bolj pravilno in racionalno razdelitev sredstev socialnega zavarovanja, se je predsedništvo postavilo na stališče, da določba o hranarini, ki naj bi znašala v prvem mesecu bolezni 80% povprečne plače prejšnjega tromesečja, ustreza interesom delovnih ljudi v celoti.

V razpravi o politiki sindikatov glede problema dopustov delavcev je bilo poudarjeno, da je prvenstvena naloga sindikatov boriti se za napredek vse gostinske mreže, da bi bila dostopna vsem delavcem, in ne samo za dobro funkcioniranje v sindikalnih počitniških domovih. Poudarjena je bila potreba večjega prizadevanja za organiziranje dopustov po lokalnem planu, kakor tudi za razvoj mednarodnega delavskega turizma. Predsedništvo se je strinjalo s predlogom sekretariata, naj se počitniški domovi centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije izročijo socialnemu zavarovanju za zdravstvene ustanove oziroma, da naj se nekateri izročijo splošni ljudski imovini, s čimer bi bili izenačeni z ostalimi gostinskimi podjetji, nekateri pa naj se izročijo sindikatom, ki bi to želeli.

Predsedništvu je bilo nadalje predloženo poročilo komisije, ki proučuje naraščanje cen osm-

seci proizvodov. Komisija je ugotovila, da se je pojavila v zadnjem času nenormalna in skrb vzbujajoča težnja po povečanju cen proizvodov za široko potrošnjo, ki je tembolj nenormalna, ker se pojavlja v času, ko cene navadno kažejo tendenco zniževanja. V primerjavi stanja v juliju, avgustu in septembru lanskega in letošnjega leta je komisija prišla do zaključka, da so letos narasli življenjski stroški, kakor tudi cene proizvodov za široko potrošnjo. Po podatkih komisije so se življenjski stroški povečali za 7,4% v septembru letošnjega leta v primerjavi s cenami istega meseca lanskega leta. Cene so se povečale za večino proizvodov široke potrošnje.

Na Stajerskem obirajo jabolka

Vrnitev delegacije JLA iz Egipta

Jugoslovansko delegacijo so zelo pristrčno sprejeli predstavniki civilnih in vojaških oblasti

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Po sedemnajstih dneh se je danes vrnila iz Egipta delegacija JLA z generalnim podpolkovnikom Radovanom Vukanovičem. S tem je delegacija vrnila obisk, ki ga je prejšnji mesec napravila naši državi egipčanska vojaška misija.

Jugoslovansko vojaško delegacijo sta v Egiptu sprejela predsednik republike Nagib in predsednik vlade Naser, sprejeta pa je bila tudi pri drugih visokih civilnih in vojaških osebnostih Egipta. Člani delegacije so obiskali tudi številne šole, enote, oporišča in ustanove egipčanske vojske, ogledali so si glavna mesta, obiskali več vojaških in civilnih tovarn ter zgodovinske kraje. V El Satu je vodja delegacije položil venec na pokopališču jugoslovanskih beguncev iz druge svetovne vojne.

Ob prihodu v Beograd je

Predstavniki adventističnih cerkva v Beogradu

Beograd, 15. okt. Član zveznega izvršnega sveta Dobrivoj Radosavljevič je sprejel danes na obisk funkcionarja adventističnih cerkva g. Johna Tompsona iz Washingtona in g. Maynarda Cambera iz Berna. G. Tompson in g. Cambera sta te dni gosta krščanske adventistične cerkve v Jugoslaviji. Obiskala sta adventistične cerkve in prisostvovala cerkvenim zborom, ki so bili te dni v Zagrebu in Beogradu. (Jugopres)

Vreme

Vremenska napoved za soboto: Lepo, pretežno jasno vreme. V severnih delih Sloveniji od časa do časa pooblačitev. Temperatura ponoči od -2 do -3 stopinj C, na Privorskem 5 stopinj C. Čez dan od 14 do 20 stopinj C. Zjutraj po kotlinah megla. V nedeljo še lepo vreme, vendar s precejšnjimi pooblačitvami. Sorazmerno toplo.

O statutih skupnostih komun in komun

Vsi naši zakoni o ljudskih odborih od l. 1946 dalje so določali pravico in dolžnost ljudskih odborov, da imajo in lahko izdajo svoje statute, — statut ljudskega odbora. Tako določba je tudi v zadnjem izmed teh zakonov, v zveznem splošnem zakonu iz leta 1952 in v republiških zakonih o ljudskih odborih, sprejetih iste leta. Res je, da imamo danes zelo malo sprejetih statuten in da skoraj nobeden izmed statuten ljudskih odborov ni po svoji vsebini niti po svoji obliki pogodil koncepcije statuta. Razlogi za to so mnogostranski. Najglavnejši so v relativno naglem in stalnem iz-

preminjanju strukture ljudskih odborov in v tem, ker so ne samo pristojnost, temveč tudi organizacija ljudskih odborov predpisovali republiški, pa tudi zvezni državni organi. Toda na podlagi tega ne bi smeli sklepati, da ljudski odbori, zlasti okrajni in mestni, niso mogli sestaviti svojih statuten. To so mogli in vsak izmed ljudskih odborov, ki je sprejel statut, je prispeval s tem k okrepljenosti svoje organizacije in dvigu svojega notranjega poslovanja na višjo stopnjo zakonitosti in reda. Zato so, načelno vzeto, statuti vedno pomenili važno pravno dejanje v gradivni in razvojni naših ljudskih odborov.

in vsaki odbori (sveti), nimata svojih posebnih statuten. Statut mesta ustreza po pravilu statutu občine, ker je tudi mesto ena izmed najbolj razvitih občin, komun. Statuti mesta morejo biti trojni. Prvi in najbolj enostaven je statut onega mesta, na čigar področju ne bo občin. Takih mest bo največ v naši državi. Ako pa so na področju mesta občine, mora vsebovati statut mesta določbe o ustanavljanju občin, kakor tudi o pristojnosti ljudskih odborov občin v sestavi mesta (ako bomo te odbore tako še nadalje imenovali, za kar ni ovire). Največji del teh mest bo v sestavi novih okrajev. Med tem pa bodo največja naša mesta (Beograd, Zagreb in brčkone tudi Ljubljana) izločena iz bodočih okrajev. Tretje varianta mestnih statuten bodo odobravalta ta mesta. Bistvena značilnost teh statuten je razvidna iz tega, da bodo izvajali nad ljudskimi odbori teh mest ustrežne nadzorne pravice glede zakonitosti neposredno republiški organi oblasti. Prav tako je gotovo, da morejo tudi sami občinski ljudski odbori v teh mestih imeti nekakšno širšo pristojnost kakor oni

nosti ljudskega odbora občine. Ostala poglavja obsegajo dejansko glede na funkcije komunne ista vprašanja, ki jih vsebujejo tudi ustrežna poglavja okrajnega statuta. Edina značilna novost je poglavje v statutu občine o »krajnih (vaških) odborih« oziroma poglavja v mestnem statutu o »ljudskih odborih občin« v sestavi mesta. Ta poglavja naj bi uređila vrsto novih vprašanj, zlasti v poglavju krajnih odborov (svetov). Tu so med drugim tudi t. i. vprašanja: sestav in volitev, delokrog in pooblastila ter način dela krajnega odbora (sveta).

Na koncu je potrebno poudariti pomen »prehodnih in zaključnih določb«, s katerimi naj se uredi vsi zapleteni problemi prehoda iz sedanjega sistema ljudskih odborov v novi.

Taka vsebina statuta okraja in občine je bila obravnavana in obdelana v prvih načrtih za te statute, ki so bili izdelani nedavno v zveznem izvršnem svetu. Izdelava prvih načrtov statuten bodočih okrajev in občin je pomemben za diskusijo o problemu komun in za realno oceno možnosti ter oblik njihove graditve v posameznih krajih naše države. Ne glede na to, da so to prvi in neizogibno še ne povsem izdelani akti, v nekaterih zadevah celo nezgurrni, pa tudi površni in nepačni, bodo prinesli jasnejše in čvrsteje predstave, bolj določeno orienacijo in občutek daljnosežnosti in vsestranosti problema ustanavljanja novih občin in okrajev. Toda ti prvi načrti statuten zahtevajo, da se razpravljanje o njih in sploh o konkretnem procesu graditve komunalnih skupnosti prenese z vsepolsnega in pogosto abstraktnega ter površnega plana na konkretne diskusije na sestankih v političnih in družbenih organizacijah, kakor tudi na sestankih strokovnjakov in delavcev v posameznih področjih uprave, v družbenih ustanovah in drugih službah, ki delujejo v občinah in okrajih. Za vsestranska konkretna, odkrita in realna diskusija je neobhodno potrebna tako za izdelavo trajnih in boljših načrtov o komunah in skupnostih komun, kakor tudi zaradi globkejšega, bolj načelnega in političnega razumevanja ter določanja novih poti organizacije in razvoja socialistične demokracije v Jugoslaviji.

Svet za prosveto in kulturo je sprejel predlog proračuna

Pozdrav prosvetnim in kulturnim delavcem na priključenem zemlju

Ljubljana, 15. okt. Proračunska razprava v Svetu za prosveto in kulturo, o kateri smo poročali že včeraj, se je drugi dan popoldne nadaljevala ob poročilih slovenskih muzejskih ustanov, dalje Zavoda za spomeniško varstvo, Državnega arhiva in Glasbeno narodopisnega instituta. Vse te važne kulturne ustanove se bore s hudimi materialnimi težavami, ki ponekod pravi kritično ogrožajo opravljanje njihovih splošno prosvetnih in študijskih ter znanstvenih funkcij. Svet je vse te probleme ob konkretnih primerih pretresel in odobrill osnutke predlogov za proračune imenovanih ustanov.

Poglavni del današnjega dopoldanskega zasedanja je bil posvečen poročilom in razpravi o znanstvenih raziskovalnih institutih oz. zavodih, ki so v pristojnosti Sveta. To so metalurški inštitut, Vodogradbeni inštitut, Inštitut za elektroniko, Inštitut za geodezijo in fotografometrijo, Kmetijski poskusni in kontrolni zavod, Veterinarski znanstveni zavod, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Arboretum agronomske in gozdarske fakultete in Zavod na napredek gospodinjstva.

Poleg specifičnih nalog in problemov, ki so zvezani s specialnostjo njihovega dela, te organizacije imajo tudi splošni skupni problemi, ki čedalje bolj nujno terjajo nekakšnih kompleksnih in učinkovitih rešitev. Tako je vprašanje rednega finansiranja znanstveno raziskovalnega dela na splošno, saj sedanje stanje nikakor ne more obveljati, zlasti če pričakujemo od teh ustanov nekakšnih in pomembnejših rezultatov, ki so vezani na dolgotrajne raziskave. Temu se pridružuje vprašanje deviznih fondov, kajti sedanja devizna praksa onemogoča nabavo tudi najnovejših znanstvenih pripomočkov, pri katerih smo navezani na uvoz iz tujine, dalje strokovne literature, študijska potovanja v inozemstvo itd.

Domala vse te ustanove ovirajo pri njihovem razvoju tako osnovno materialno vprašanje, kot je vprašanje prostorov. Le-tošnji investicijski predlogi se v nekaterih primerih nanašajo na gradbena dela, ki so že v teku, v drugih primerih pa bo treba ta sredstva pač čim prej zagotoviti. Nič manj pereč ni ponekod problem kadrov, bodisi da obstojijo materialni pogoji nudijo premo stimulacije za specializirani študij, bodisi da obstojijo kadri zaradi nesorazmerno boljših pogojev (plače, stanovanja) raje ostajajo v operativni oziroma industriji.

Rešitev vseh naštetih in še vseh ostalih problemov, vprašanje razvoja vseh teh ustanov in tudi vprašanje samega načrta njihovega dela je v zvezi z dokončno ureditvijo njihove pristojnosti. Svet je ponovno razpravljal o tem in potrdil priporočilo, naj bi se znanstveni raziskovalni inštituti v zvezi z novim zakonom o slovenski univerzi priključili ustreznim fakultetam, saj je njihova povezava s Svetom zgolj formalna. V posebnem položaju so inštituti za kmetijstvo, veterinarstvo in gozdarstvo, ki so po značaju in nujnosti svojega dela blizu praktični operativi, kot pa znanstvenemu raziskovanju. Glede njih se je Svet vzdrljivo priporočil, kajti vprašanje njihove pristojnosti se bo moralo reševati med ustreznimi univerzitetnimi oziroma državnimi organi in bo pač odvisno od razvoja.

V diskusiji je bilo govora tudi o Inštitutu za telesno vzgojo, ki je bil ustanovljen lani. Po svoji organizaciji in po kvalifikacijah, ki jih daje, je to višja šola, toda njegov pomen in njegove naloge so mnogo širše. Kakor je bilo poudarjeno v razpravi, bo moralo odigrati važno vlogo v prizadevanju, da dobi naša telesna vzgoja pravo kulturno in etično vsebino. Svet za prosveto in kulturo je temeljito pretresel potrebe in

zahteve vseh naštetih ustanov in nato soglasno sprejel njihove proračunske ter investicijske predloge.

Preostalo je še predlog proračuna, ki obsega državno upravo, to je osebnih in operativnih izdatke Sveta, in ki je bil po kratki diskusiji tudi sprejet. Zadnja tretja zasedanja je obsegala poteka proračuna v celoti. Po nekaterih drobnih korekturah je bil sprejet soglasno.

Pred koncem zasedanja je Svet še sprejel predlog prof. Ravbarja in poslal pozdrav kulturnim in prosvetnim delavcem ter ustanovam v pokopskem okraju, ki prehajajo pod njegovo skrbstvo.

Ko je predsednik dr. Vogelcnik zaključeval zasedanje, je ponovno poudaril pomen nove metode dela, ki si jo prisvaja Svet, in pozval člane k prizadevanju, da bi jo uveljavljali čim bolj dosledno in uspešno. Če bo Svet nadaljeval in poglobljal delo, ki ga je začel na tem zasedanju, če bo postal demokratični forum, kjer se bodo v načelni diskusiji stalno obravnavala pereča vprašanja našega kulturnega udejstvovanja, tudi tistega, ki ne sodi v njegovo neposredno pristojnost, če bo postal pobudnik in usmerjevalec centralnih problemov našega kulturnega življenja, potlej se bo Svet za prosveto in kulturo razvil in resnično dragocen družbeni organ, ki bo plodno vodil in tolmčil naša vsestranska kulturna prizadevanja, postal bo izraz in porok resničnega napredka.

Vse jim pride prav

Tolminski okraj, zlasti nekateri njegovi predeli, so prometno zelo oarocni. Nekaterim trgovskim podjetjem in kmetijskim združenjem je treba dovažati živila in druge vsakdanje potrebšotine s kamniti tudi 30 km daleč in še več. Zato je v takih krajih marsikaj seveda dražje in človek bi utemeljeno pričakoval, da si bo odgovorno osebe v trgovski mreži še posebej prizadevale, da bi bili ti dodatni stroški čim nižji. Pa ni tako. To posebno okoliščino nekateri kmetijske združenja in trgovska podjetja celo izkoriščajo in navijajo ceno moki. Razlika med dejansko ceno prevoza in tisto, ki so jo nekatera podjetja izračunala, znaša od 50 par do enega dinarja. Samo po sebi to ni mnogo, vendar ni zaradi tega špekulacija — drugače tega ni mogoče imenovati — nič manjša. — Pri krhku je znašala razlika celo do 2 dinarja; za toliko so ga nekaterim potrošnikom dražje zaracunavali, kakor je bilo začasno določeno z uredbo o cenah moka in mlečnih izdelkov. V 14 ugotovljenih primerih so bili potrošniki oškodovani za več kakor 153.000 dinarjev. Za znesek so morala prizadeta podjetja odvesti v okrajni proračun in samo zato, ker prekrški niso bili storjeni zlonamerno oziroma so bili storjeni zaradi premajhne poučenosti, pristojni organi niso uvedli postopka. Za pruit so se zadovoljili z že navedeno odvedbo presežnega dohodka v proračun in s stroгим opominom. Krivice je to gotovo izutilo, da nima smisla navijati cene živilom, ker do špekulacijske ustvarjenega dohodka tako nima jovic pravic.

dotrpela je naša ljubljana mama, stara mama, prababica, teta in tašca

MARIJA MOHAR vdova brivskega mojstra Pogreb naše drage mame bo v nedeljo popoldan ob 15 urah iz Jozefove mrliške vežice na Zalah. Zalujoci družine: Mohar, Gornjanc, Leder, Kneževič in Šteicler. Ljubljana, 15. okt. 1954.

Naznanjamo žalostno vest, da je po težki bolezni 15. t. m. preminul

STANKO COK Pogreb bo v Kopru v nedeljo, 17. t. m. ob 15 uri. Zalujoci: sopraga, otroci, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo. Koper, Košana, Split, Zagreb, Sarajevo, Trst, Buenos Aires.

Nenadoma nas je zapustila naša predraga žena. hčerka, sestra in teta LJUDMILA VIDOVIC roj. PLEŠKO Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, 17. okt. 1954 ob 15.30 uri z Zal iz Nikolajeve mrliške vežice. Zalujoci: mož Ivan, oče Ivan, sestre in bratje ter ostalo sorodstvo.

Upravni odbor in kolektiv Vidovskega podjetja Sentvid - Ljubljana, Podgora 35, sporoča, da nas je zapustil po kratki in mučni bolezni naš dobi in vestni upravnik, tovariš

Hilarij Habjan katerega bomo ohranili v lepem spominu. Pogreb bo dne 17. oktobra ob 15.30 uri izpred njegovega doma Sentvid - Podgora 35. Sentvid, 15. oktobra 1954. Upravni odbor in kolektiv Zidarskega podjetja Sentvid

ZA »SLOVENSKI POROČEVALEC« piše dr. Jovan Djordjević

okraja neizogibno vsebovati osnovne določbe o komunah, t. j. o mestu in občinah na področju okraja in njihovih osnovnih funkcijah. Statut mesta, v katerem bodo občine, naj vsebuje določbe o ljudskih odborih občin in o njihovi pristojnosti. Statut občin, na katerih področju je več krajev in vasi, mora vsebovati določbe o ustanavljanju posebnih organov ljudskega samoupravljanja v krajih in vaseh in o njihovem delokrogu. To vse dovolj dokazuje, da se vsebina bodočih statuten komunalnih skupnosti neizogibno izpreminja in da se več ne more govoriti o statutih ljudskih odborov kot organov oblasti.

II. Videli smo, kakšne statute je treba sprejeti; potrebno je samo ugotoviti, kateri statut prihaja v poštev za pravno zgraditev komunalnih skupnosti. Trije osnovni statuti so izven vsakega spora. Prvi in osnovni je statut občine. Vsaka nova občina mora imeti svoj statut. Občinski statut bo obenem tudi statut onih organov ljudskega samoupravljanja in občinske samouprave, ki se bodo ustanovili v posameznih krajih oziroma vaseh na področju občine. Ti dve telesi, ki ju moramo sedaj začasno imenovati *kerajveni*

v drugih mestih, kakor tudi to, da bo neizogibno notranja organizacija ljudskih odborov naših največjih mest najbolj razvita. Iz tega je razvidno, da ni potrebe, da bi se sprejemali statuti občinskih ljudskih odborov v sestavi mesta. Toda to se ne tiče občin, ki bodo res na širšem področju mest (tako imenovane zunanje občine), pa bo bodo obržale položaj samostojnih komun (kakor so tudi komunah na področju okraja). Zato je potrebno, da napravi statut mesta razliko med občinskimi ljudskimi odbori na ožjem področju mesta (»metropolitanski občinski odbori«) in ljudskimi odbori na širšem področju mesta, namreč ljudskimi odbori, ki se ustanavljajo v samostojnih občinah. Prvi so nižji organi komunalne občinske uprave, drugi pa so osnovni organi lastne komunalne, občinske samouprave.

Četudi bo obstajala in obstoji razlika med posameznimi statuti mest, pa tudi posameznimi statuti občin, je gotovo, da sta najbolj važna in najbolj značilna dva statuta: statut okraja oziroma skupnosti komun in statut občine oziroma komunne. V bistvu je statut mesta statut komunne z določenimi posebnostmi, o katerih smo govorili prej.

Kakšna je vsebina teh osnovnih statuten?

Statut okraja bi moral vsebovati tale poglavja: 1. splošne določbe, 2. pravice in dolžnosti ljudskega odbora okraja, 3. ljudski odbor in njegov sestav, 4. sveti in druga kolektivna telesa, 5. organi uprave, ustanove strokovne službe in uslužbenici (administracija) ljudskega odbora, 6. posebni organi okraja, 7. kontrola in neposredno sodelovanje državljanov pri delu ljudskega odbora okraja, 8. prehodne in zaključne določbe.

V prvem poglavju bi statut določal ime in področje okraja. Zatem bi določil splošne značilnosti okraja kot skupnosti komun ter občin in mest kot osnovnih teritorialno-političnih enot in socialističnih samoupravnih komun. Na podlagi teh splošnih značilnosti, bi se določile pravice in dolžnosti komun, kakor tudi pravice in dolžnosti okraja. V tem pogledu bi našle svoje mesto tudi splošne določbe o odnosih ljudskega odbora okraja in ljudskih odborov na njegovem področju, kakor tudi o občinskih ljudskih odborih v sestavi mesta in o krajevnih (vaških) odborih na področju posameznih občin. Pomen tega poglavja je osrednji. To poglavje je načelna osnova ne samo za izdelavo statuta okraja, temveč tudi za statute komun. Bistvena novost in osrednji pomen tega poglavja sta v tem, da se mora v njem načelno čisto, jedrnat in pravno določeno izraziti, da so komunne ne samo osnovne, družbene in politične skupnosti, temelj družbene in politične ureditve države, temveč, da dajejo podlago in pogoje za izpremembo države v klasičnem smislu na postopno preračanje države v komunno, namreč v novo politično obliko organizacije socialistične družbe.

V poglavju »Pravice in dolžnosti« ljudskega odbora okraja se določa splošna pristojnost tega ljudskega odbora, njegovi dohodki in odnosi do ljudskih odborov komun. Največja novost in pomen

predstavlja vprašanje tako imenovane splošne pristojnosti, ki jo obsega prvi oddelek tega poglavja. Jasno je, da se niti v tem statutu a tudi v nobenem drugem statutu ne more podati pregled poslov, ki jih opravlja ljudski odbor. Posle oziroma pristojnost ljudskega odbora določajo zakoni in drugi na podlagi zakonov izdanih predpisi. Statut vsebuje določbe o splošni pristojnosti, namreč o funkcijah ljudskega odbora okraja, ki izvršajo iz pravic in dolžnosti okraja kot skupnosti komun, ki opravlja posle skupnega interesa, namreč one, s katerimi se zagotavlja enotnost socialističnega družbenega in političnega reda ter enotnost državnega sistema. V tem oddelku je določba, po kateri prebivalci zaradi uresničenja koncepcije o občini kot osnovni družbeni in politični celici socialistične demokracije vsi doseđani poslji iz pristojnosti ljudskega odbora okraja v pristojnosti občinskega ljudskega odbora, razzen onih, ki so zaradi izvrševanja funkcij okraja pridržani v statutu v korist ljudskega odbora okraja. Za sedaj prevladuje mnenje, da bi morali biti ti poslji izrečno in točno našeti v odločbi, ki bo priloga (aneks) statuta okraja. V zvezi s tem je pomemben tudi drugi oddelek o dohodkih okraja, v čigar določbah se bo pokazalo, da prehaja največji del doseđanih virov dohodkov v občino.

Tretje, četrto in peto poglavje tega statuta se bavi z organizacijo in poslovanjem ljudskega odbora, pri čemer nista mišljena samo organizacija in delo obih domov okrajnega ljudskega odbora, temveč tudi svetov in drugih upravnih organov ter ustanov v sestavi ljudskega odbora. Poglavje, ki se imenuje »Posebni organi okraja« je posvečeno sodniku in svetu za prekrške (to drugo bi se moralo šele ustanoviti), kakor tudi disciplinskemu sodišču okraja, ki naj bi bilo skupno disciplinsko sodišče za vse uslužbence na področju okraja. Poglavje o kontroli in neposrednem sodelovanju državljanov pri delu ljudskega odbora okraja, vsebuje določbe o zborih volivcev, referendumu, svetih in komisijah državljanov.

Notranja sistematika statuta komunne (občine in mesta) se bistveno ne razlikuje od sistematike statuta okraja. V prvem poglavju se določa struktura komunne in njene osnovne funkcije. Drugo poglavje obravnava pravice in dolž-

Veliki načrti jeseniških kovinarjev

Za začetek 3.6 milijard din kredita — Za vse gradnje do leta 1960 12 milijard din — Naftovod iz Lendave naj bi zagotovil rezerve goriva — Nad 500 stanovanj samo za kovinarje do leta 1950

Jesenice, 15. okt. Na Jesenicah so razpravljali o nadaljnjih 11 milijardnih investicijah, s katerimi bodo povečali kvaliteto proizvodnje do leta 1960 za 150%.

Na VII. zasedanju Centralnega delavskega sveta je podal osnovno poročilo o perspektivnih investicijah do leta 1960 v železarni Jesenice tehnični direktor inž. Konstantin Rebelk. Njegova izvajanja so dopolnili glavni direktor Viktor Ropret, pomočnik tehničnega direktorja tov. Homovec in ostali člani centralnega delavskega sveta. O načinu finansiranja teh investicij je govoril šef kapitalne izgradnje inž. Gostiša.

V zadnjih letih je kovinarski kolektiv vložil že nad 8 milijard v izgradnjo in opremo nujno potrebnih obratov. Od leta 1940 do danes se je kvaliteta proizvodnje povečala za 50%. Zivljenje in velike potrebe pa silijo železarje še vedno k novim in novim gradnjam, prvenstveno ključnih težkih metalurških obratov. Izpopolniti morajo naprave v plavilih in v rudnem dvoru, izgraditi morajo nove čistilce plavljene pima, za 95 metrov morajo povečati jeklarno in zgraditi nove Siemens-Martinove peči in elektro-peči.

Vzporedno s temi obrati bodo morali povečati, mehanizirati, modernizirati in elektrificirati valjarne. Za najbolj nujna dela so najeli posojilo v višini 3 milijard 600 milijonov dinarjev. Ko bodo ti objekti dograjeni, se bo proizvodnja povečala za 80% napram oni, ki je bila dosežena v železarni leta 1940. Da bo železarski kolektiv kot doslej uspeval, se mora boriti za kvaliteto proizvodnje. Železarji bo morala povečati in modernizirati številne obrate, kjer se izdelujejo končni izdelki, od katerih je v veliki meri odvisna lahka predelovalna industrija. Poiškati in izkoristiti morajo vse neizkoriščene in skrite rezerve, uvajati morajo nove delovne in tehnološke procese, odstranjevati morajo ozka grla, na ruševinah starih, neekonomičnih obratov pa morajo zgraditi nove, rentabilne obrate.

Za dograditev ključnih obratov, ki naj bi bili zgrajeni do leta 1960, potrebuje kolektiv skoraj 12 milijard dinarjev. Tedaj se bo

proizvodnja dvignila za 150% napram 1940.

Kovinarji se bodo borili za dosego teh načrtov in bodo znali na vseh mestih in forumih tolmčiti potrebo po teh nujnih investicijah. Stopnjevali bodo varčevanje s pogonskimi silami, zgradili bodo nove vodne in parne centrale, zgradili bodo predor skozi Možakljo do Radovine, kjer bodo dobili najboljše vire za kritično stanje hladilne vode, ki je na Jesenicah občutno primanjkuje. Zaradi pomanjkanja kvalitativnega premoga (trboveljski vsebuje preveč kvernega žvepla) bodo začeli za plinske generatorje uporabljati velenjski lignit, prav tako pa tudi nafto za Siemens-Martinove peči. Iz rentabilnih razlogov bodo skušali zgraditi naftovod iz Lendave do Jesenic, da si zagotove nujno potrebne rezerve goriva. Na Jesenicah bodo uredili tudi razni kolodvor ter ga povezali z normalnim tirom z valjarnami na Javorniku.

Zasedanje centralnega delavskega sveta je bilo izredno velikega pomena za nadaljnji razvoj in napredek kolektiva. Razprava je bila živahna in plodna. Člani centralnega delavskega sveta so opozorili na potrebo primerne zaposlitve za invalide dela in vojne invalide ter nezaposleno žensko delovno silo. V okviru novo nastajajoče jeseniške komunne naj se ustanove male uslužnostne obrtne delavnice. Na Jesenicah je mnogo kvalitetnih odpadkov, iz katerih bi se lahko izdelovala drobna lesena in kovinska galanterija.

Če bodo hoteli na Jesenicah doseči te naloge, bodo morali v večji meri poskrbeti za strokovno vzgojo mladih kovinarskih kadrov. Do leta 1960 bodo zgradili nad 500 stanovanj in drugih stavb. Za to je predviden kredit v višini 2 milijard dinarjev. Proti koncu zasedanja je predsednik upravnega odbora tov. Pintar sporočil veselo vest, da je okrajni zbor proizvajalcev pozitivno ocenil prizadevanje članov kolektiva in ugotovil aktivno bilanco v prvem polletju. Zato je upravni odbor na svoji 27. redni seji 12. t. m. sklenil predlagati centralnemu delavskemu svetu, da se iz skla-

Bralci »Slovenskega poročevalca«, pozor!

V jutrišnji, nedeljski številki našega dnevnika bomo objavili izid zrebanja 1. in 2. nagradnega natečaja »STAJERSKA V BORBI« s imeni izdabancev in nagradami.

Na 1. nagradni natečaj smo prejeli 1492 odgovorov, na 2. nagradni natečaj pa 1297 odgovorov.

Oskrbite si jutrišnjo, nedeljsko številko »Slovenskega poročevalca«!

OB ROBU DOGODKOV

Zavezništvo tržaških kominformovcev in fašistov

proti vsakemu zboljšanju odnošajev med Jugoslavijo in Italijo

Indija in Kitajska

Ko diplomatski krogi v New Delbiju poudarjajo, da smatrajo sedanje potovanje predsednika vlade Jawaharlala Nebruja na Kitajsko, kjer se bo sestal z Mao Ce Tsiangom in Ču En Lajem, za najpomembnejši dogodek v njegovi politični karieri, potem imajo za takšno trditve najbrž zadostne dokaze. Nebrujovo potovanje v Pekin je toliko pomembnejše, ker se namerava na svoji poti ustaviti najprej v Rangunu, kjer se bo sestal s predsednikom vlade U Nujem, nato v Hanjuju, kjer ga bo sprejel Ho Si Minh; na povratku domov pa namerava Nebruj obiskati še Saigon in prestolnico Kambodže.

Ze po tem razporedu potovanja lahko vidimo, da gre za veliko več kot samo za »vljudnostni obisk« kitajskemu glavnemu mestu: Nebruj gre na pot s poslanstvom, da z neposredni stiki z glavnimi osebnostmi v sedanji Aziji utrdi odnose med azijskimi narodi in omogoči lažje razumevanje med sorodnimi ljudstvi, ki čutijo približno isto in ki so zgodovinsko in zemljepisno bolj ali manj navezani drug na drugega.

Ze večkrat je Nebruj v svojih zunanje-političnih pregledih omenil samo štiri vesele, pri čemer je mislil, da so v današnjih razmerah v prvi vrsti polibane največje države, da s svojim zgleodom pokažejo pot tudi manjšim narodom in državam. S štirimi »velesilami« pa je Nebruj mislil na Sovjetsko zvezo in ZDA ter na Kitajsko in Indijo. Po Nebrujevi politični koncepti »Azija« — Azijcem naj bi Pekin in New Delbi sporazumno prevzela vodstvo v azijski politiki, pri čemer bi se morala orestri vpliva, ki prihaja z Zahoda, se pravi tako iz Washingtona kot iz Moskve. Kitajska in Indija sta danes vesleji samo po številu prebivalstva (Kitajska s 600 milijoni in Indija s 360 milijoni ljudi!), toda vsak dan bolj je mogoče občutiti vpliv njihove težnje in politike na celotno svetovno situacijo.

V večkrat je bilo slišati, da se tudi razmere v Aziji razvijajo v teku med dvema sistemoma — med sistemom, ki ga ima Kitajska, in med sistemom, ki velja v Indiji. Dejstvo je, da se obe državi borita za ugled med nepreglednimi azijskimi množicami in da teče med njima tekmovalno, kajti položaj v obeh državah je precej podoben in obe se trudita, da bi čimprej pokazali uspehe svojega prizadevanja. Vse pa kaže, da med Indijo in Kitajsko (razen morda za spora okrog zasedbe Tibeta) ni bilo »hladnega spora« in da tudi v bodoče ni pričakovati kakršne koli zaostitve, pač pa mirvoljno sodelovanje.

Sedanja Nebrujeva pot v Pekin naj bi dala nove smernice temu sodelovanju, ki zna v bodočem razvoju obeh držav, kakor tudi vsesaj azijskega javnozgodba — odigrati pomembno vlogo.

30.000 volilnih shedov

V nedeljo bodo v Vzhodni Nemčiji volili poslance državne ljudske skupščine člane okrajnih odborov. Na te volitve se že dolgo pripravljajo in časopisni navajajo, da je bilo že okoli 30.000 sestankov in sej volitev. V vseh 14 volilnih okrožjih Vzhodne Nemčije je bilo mnogo zborovanj tudi še potem, ko je bila sestavljena enotna kandidatna lista. V vseh volilnih okrožjih je bila kandidatna lista soglasno potrjena.

V tisku sovjetske cone so objavljena imena 128 kandidatov za državno ljudsko skupščino. Med temi kandidati je 72 predstavnikov Enoje socialistične stranke Nemčije (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands), medtem ko so 56 kandidatov izbrali, kakor je rečeno v uradnih objavah, iz meščanskih strank, ki lojalno sodelujejo pri vodstvu države.

Zanimiva je lista kandidatov, ker je iz nje razvidno, da so voditelji SED izbrali kandidate iz tako imenovanih meščanskih strank predvsem iz vrst intelektualcev, zlasti pa »napredne« duhovščine. To izbrbo je napovedal že pred tedni namestnik ministrskega predsednika Nuschke, ki je v vladi sovjetske cone najvažnejši predstavnik Krščansko-demokratske unije (CDU). Nuschke je opremil, ta režimski volilni razglas z navlako frazeologije svoje stranke.

Med volilno agitacijo je posebno pomembno govoril glavni sekretarja SED Ubrichta, v Leipzigu, ki je pozival k lojalnemu sodelovanju tudi nekdanje pristaje nazizma ter podarjal, da bo po sedanjih volitvah vlada Vzhodne Nemčije v polni meri upoštevala tudi težnje tistih krogov, ki so doslej stali ob strani in ki jih še nihče ni pridobil za lojalno sodelovanje.

Trst, 15. okt. (Tanjug). Zmeda med tržaškimi kominformovci ob sporočilu sovjetske vlade v Varnostnem svetu, da sprejema na znanje sporazum o rešitvi tržaškega vprašanja, je postala danes popolnoma očividna v članku, ki ga je milanska izdaja njihovega glasila »Unita« objavila na tržaški strani. Ta članek, ki po načinu pisanja ne dopušta dvoma, da ga je napisal sam kominformovski šef Vidali, mrigoli protislavlj. Članek na nekem mestu »pozdravlja korak Sovjetske zveze, ki se popolnoma ujema z njeno politiko popuščanja v mednarodni napetosti,« samo nekaj vrst pred tem pa trdi, da sporočilo Višinskega »ne preključuje dosedanjega sovjetskega stališča glede tržaškega vprašanja in ne osvaja sklenjenega sporazuma.« Trdi tudi, da kominformovci niso sprememili svojega stališča o tržaškem vprašanju, vendar pa članek ne omenja več, da še vedno zahtevajo izvedbo Svobodnega tržaškega ozemlja, kar so delali prav do večera.

Opazili so, da niti znani kominformovski agitatorji in funkcionarji niso mogli razložiti sovjetskega priznanja. Med člani kominformovskih strank je vzbudilo nezadovoljstvo zlasti dejstvo, da je »Unita« zamolčala pismo Višinskega.

Ta zmeda je predmet davišnje kometerjav lokalnih časopisov. »Corriera di Trieste« piše, da se je tukajšnje kominformovsko vodstvo znašlo v položaju, da nikakor ne more opravičiti dosedanje histerične gonje proti slahernemu jugoslovansko-italijanskemu sporazumu o Trstu. »Kar je najhujše,« piše časopis, »to so bolele posledice takega načina in vedenja. Če ne bi bilo tržaško prebivalstvo razdeljeno zaradi notranjih borb in nezanesljive politike Vidalijske, bi bilo lahko z mnogo večjo odločnostjo in močjo branilo svoje pravice in svoje gospodarstvo.«

»Primorski dnevniki« je davi ugotovil, da so se sedaj popolnoma odkrile vse laži, ki so jih Vidalijski širili o sporazumu glede Trsta. Kot drugi časopisi, opisuje tudi: »Primorski dnevnik« splošno zmedo tudi med italijanskimi kominformovskimi voditelji, ki je prišla do izraza večeraj v rimskem parlamentu.

V tukajšnjih demokratičnih političnih krogih prevladuje mnenje, da so ostali italijanski fašisti edini zavezniki kominformovcev v nasprotovanju vsakemu zboljšanju zvez med Jugoslavijo in Italijo.

Britanska delegacija v ZSSR

Moskva, 15. okt. (Reuter). Predsednik sovjetske vlade Malenkov bo jutri dopoldne sprejel britansko parlamentarno delegacijo pod vodstvom lorda Coleraina. Delegacija je na 16-dnevnom obisku v Sovjetski zvezi in bo jutri odpotovala z letalom v Heisinki.

Za velike zasluge...

Agencija United Press je pred dnevi poročala: »Ameriški general izražajo veliko zadovoljstvo z aradi obiska španskega ministra vojske generala Augustina Muñoz a-Grandesa. Zdrženim državam Amerike. Izjavljajo, da je pomen tega obiska mogoče oceniti na osnovi dejstva, ker je bil general Muñoz povabljen v ZDA po

General Muñoz, zadržal ste se slijano; pa ne zamerite, da smo se borili na nasprotni strani... (Karikatura: M. Bregar)

hujskaško propagando. Hujskajo »o ukradenih hišah«, pišejo o »žrtvah barantanja«, s katerimi sta izrazila svojo solidarnost tudi dva kominformovska senatorja iz Rima, ki hodita po slovenskih vaseh, ki bodo priključene Jugoslaviji.

Kaj je resnica, se sprašujejo sedaj ljudje. Če je bil tržaški sporazum za kominformovce še večeraj nevaren za mir, zakaj danes ni več? Večeraj so še pozivali v boj proti sporazumu, ker ogroža mir, danes pa pozivajo v borbo za spoštovanje sporazuma, ker utrjuje mir. Kar so govorili kominformovci večeraj, so preklicali danes, in tako se podira v Trstu zgradba laži in klevet, s katero kominformovci žele zamageljati delovnemu ljudstvu socialistične perspektive.

SEDAJ JE ČAS

Mnenje goriških gospodarstvenikov

Trst, 15. okt. (Tanjug). Po vesteh iz Gorice je sporazum o rešitvi tržaškega vprašanja še vedno predmet ugodnih komentarjev med tamkajšnjimi gospodarstveniki. V teh krogih sodijo, da je sedaj najprimernejši trenutek da se kra-

jevne oblasti pobrigajo za razširitev trgovske zamenjave med Goriško pokrajino in Ljudsko republiko Slovenijo, ki je bila uvedena z videmskim sporazumom.

Ukrepe za povečanje zamenjave s soslednimi jugoslovanskimi krajji imajo med goriškimi gospodarstveniki za toliko bolj nujne in neodložljive, ker se odpirajo večje perspektive, da bo dobil Trst po podpisu tržaškega sporazuma važnejšo vlogo v jugoslovansko-italijanski zamenjavi. Ko se bo Trst prilagodil novemu položaju, se utegne goriško gospodarstvo naenkrat znajti v ozadju in morda ne bo moglo v zadostni meri izkoristiti možnosti, ki jih bo prinesel razvoj gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

Diplomatska kronika

New York, 15. okt. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Keča Popovič in stalni predstavnik Jugoslavije v Združenih narodih dr. Jože Brilej sta sicer privedla slavnostni sprejem v prostorih jugoslovanske misije v New Yorku. Sprejema so se udeležili šefi delegacij in diplomatski predstavniki mnogih držav.

Po ameriškem obisku na Formozi

Kuomintanski letalski napadi na kitajsko obalo so ustavljeni

Washington, 15. okt. (AP). Pomočnik ameriškega ministra za zunanje zadeve Walter Robertson se je danes vrnil s svojega nenadnega potovanja na Formozo, kjer je imel daljše razgovore s Cankajškim in drugimi kuomintanskimi vodilnimi osebnostmi. Niti Robertson niti uradni zastopniki ministrstva za zunanje zadeve ne dajo nikakih izjav o nepričakovanom Robertsonovem potovanju na Formozo. Po prihodu v Washington je Robertson samo izjavil, da bo podal poročilo ministru Dullesu in da je na Formozi natanko pregledal položaj ter se posvetoval o problemih Daljnega vzhoda.

Robertson je bil odpotoval iz Washingtona že predjšno soboto, šele v ponedeljek pa je bilo objavljeno sporočilo o njegovem potovanju. V tukajšnjih političnih krogih spravljajo v zvezo z njegovim potovanjem na Formozo dejstvo, da so bili po poročilih iz Tajpeha kuomintanski zračni napadi na Kitajsko, ki so trajali že več tednov, sedaj ustavljeni.

Formoza, 15. okt. (AP). — Kakor poroča kuomintanska časopisna agencija, je Cankajški minister za obrambo dovolil politično zavetje 12 članom posadke poljske ladje »Praca«.

Stavke v Londonu

London, 15. okt. (AFP). Po raznih sinočnih sestankih se je stavka londonskih avtobusov še bolj razširila. Davi ni obratovalo 3.200 avtobusov na 194 progah. Skupno stavka sedaj 16.000 šoferjev in sprevednikov. Glede stavke pristaniških delavcev se položaj ni spremenil. Če se bo okrog 4.500 delavcev sindikata brodarjev odzvalo pozivu svojega izvršnega odbora in bodo v nedeljo začeli stavkati bo delo v londonskem pristanišču popolnoma ustavljeno.

Britanski minister za delo Monckton je začel danes pogajanja z zastopniki delodajalcev in sindikata pristaniških delavcev za ustavev stavke. Razgovori so se začeli po sklepu večerajšnje izredne seje britanske vlade, na kateri so proučili vrzoke in posledice stavke pristaniških delavcev.

NOVICE V SLIKI

BEograd, 15. okt. (Tanjug). Delegacija Jugoslovanske vojne mornarice z viceadmiralom Josipom Černjem na čelu, ki je bila šest dni na obisku v Turčiji kot gost turške vojne mornarice, se je sinoči vrnila v Beograd. Naša delegacija je vrnila obisk turški vojni mornarici, katere delegacija je bila letos pri nas. Med obiskom v Turčiji si je naša delegacija ogledala več šol, enot, ustanov in oporišče turške vojne mornarice v Istanbulu in okolici. Delegaciji je bil v Istanbulu prirejen tudi svečan pomen, na katerem je bila posneta gornja slika.

Novi razgovori o Suez

Britanski predstavnik Nutting pri predsedniku egiptovske vlade

Kairo, 15. okt. (Reuter). Britanski podtajnik v ministrstvu za zunanje zadeve Anthony Nutting je danes nadaljeval razgovore z egiptovskim predsednikom vlade Naserjem o umiku britanskih čet. Večeraj se je bil vrnil v Kairo z novimi navodili glede zadnjega neresenega vprašanja — britanskih tehnikov, ki bodo ostali v Suezu tudi po umiku čet. Zastopnik egiptovske vlade je izjavil davi, da bosta imela Nutting in Naser razgovore verjetno danes ves dan. Navzoča sta tudi britanski veleposlanik v Kairo Sjeverson in egiptovski minister za zunanje zadeve Favzi.

V egiptovskih krogih so prepričani, da bodo do prihodnje tedna odstranili tudi zadnje ovire, čeprav je zastopnik britanskega veleposlanstva izjavil, da je nemogoče vse raz-

čistiti v nekaj dneh. Predsednik egiptovske vlade Naser je izjavil po današnjem sestanku, da sta »Velika Britanija in Egipt« rešila skoraj vse točke sporazuma o umiku britanskih čet. Večeraj se je bil vrnil v Kairo z novimi navodili glede zadnjega neresenega vprašanja — britanskih tehnikov, ki bodo ostali v Suezu tudi po umiku čet. Zastopnik egiptovske vlade je izjavil davi, da bosta imela Nutting in Naser razgovore verjetno danes ves dan. Navzoča sta tudi britanski veleposlanik v Kairo Sjeverson in egiptovski minister za zunanje zadeve Favzi.

V egiptovskih krogih so prepričani, da bodo do prihodnje tedna odstranili tudi zadnje ovire, čeprav je zastopnik britanskega veleposlanstva izjavil, da je nemogoče vse raz-

Nepoboljšljivi nestrpneži

Kakor vsako leto doslej, so tudi letos na Koroškem izkoristili reakcionarni krogi proslavo obletnice tako zvanega koroškega plebiscita za netenje šovinistične mrznje do koroških Slovencev in ustvarjanje vduha, ki nikakor ni primerno za mirno sožitje obeh narodnih skupin na Koroškem pa tudi ne v skladu z razvijajočimi se prijateljskimi odnosi med uradnimi avstrijskimi krogi in našo državo.

Posebno koroški reakcionarni krogi v odkrilju avstrijske ljudske stranke so že doslej ob vsaki močni priliki s svojimi stališči do raznih upravičenih zahtev koroških Slovencev vedno znova dokazali, da jim ni do tega, da bi ustvarili na Koroškem pogoje za prijateljsko sodelovanje med obema narodoma, temveč da vidijo svojo vlogo v nadaljnem ščunjanju na nacionalno nestrpnost in odklanjanju vsakršnih pravic koroških Slovencev. To svoje stališče so v preteklih mesecih ponovno dokumentirali s svojimi zahtevami po nadaljnem uklinjanju dvojezičnega šolstva na Koroškem in z nesramnim hujskanjem proti vsem tistim na Koroškem, ki so se zavzemali in se še danes zavzemajo za enakopravnost koroških Slovencev.

Ob letošnjem desetem oktobru pa kaže, da se je, soedej po črnkih, ki jih je objavljala koroška »Volkszeitung« in glasilo klerikalnega Bauernbunda »Bauernzeitung«, ta mrznja stopnjevala do stopnje, ki je prav v težnji po nadaljnem poglabljanju prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo slovenska javnost nikakor ne more prezreti. Ne bi imelo smisla razpravljati s šovinisti na Koroškem o oportunistični praznovanju desetega oktobra. Brez dvoma pa je najmanj neokusno prav ob takih prilikah neopustevati šovinističnih nastrojenja napram koroškim Slovencev in demokratičnim Avstrijcem kot sta to storila oba navedena časnika. Koroški šovinisti skušajo tudi ob tej priliki postaviti stvari na glavo, iz toževenc bi radi postali tožitelji. Brez sramu pravijo, da se ne godi krivica koroškim Slovencev, ki se morajo vedno znova boriti za ohranitev dvojezičnega šolstva, temveč nasprotno Avstrijcem, ki naj bi bili po njihovem prisljenji, da se uče v slovenskih predelih Koroške nekaj ur tedensko slovenščine. Za izživanje smatrajo nekaj slovenskih napisov v posameznih predelih dvojezičnega ozemlja Koroške; imenovanje slovenskega zastopnika v radijski svet je za njih izživanje domovini zvestih Korošcev; gospodarska dejavnost Slovenske zadružne zveze je protidržavna dejavnost, proti kateri bi morali po njihovem mnenju oblastveno nastopiti, in podobno. Vsi tisti, ki pa taka stališča odklanjajo in ki želijo mir v deželi in dobre sosedske odnose z Jugoslavijo, pa za njih ne predstavljajo

vi zelo uspešen sestanek z Nuttingom in da bo končni uspeh razgovorov znan na prihodnjem sestanku v nedeljo.

Anthony Nutting bo danes odpotoval v Sueski prekop z Johnom Ducansonom, zastopnikom zasebnih podjetij, ki bodo skrbela za naprave v Sueskem prekopu. Novinarjem je povedal, da je imel da-

umaknile britanske čete.

drugače kakor tuje ekspozente, vredne obsodbe in obrekovanja. Ko prebiramo časnike avstrijske ljudske stranke, ki izhajajo na Koroškem, polne člankov in pamfletov zgoraj navedene vsebine, se nehotе sprašujemo, ali je sploh mogoče, da v današnji Avstriji, kjer tvori avstrijska ljudska stranka vladno stranko, take neokusnosti sploh izhajajo? Oficialni predstavniki avstrijske vlade in tudi ljudske stranke vedno znova poudarjajo, da so zainteresirani na dobrih sosedskih odnosih z Jugoslavijo in da želijo dati slovenski manjšini na Koroškem vse pravice, ki jim kot avtohtoni narodni skupini pripadajo. Vrsta predstavnikov avstrijske vlade je ponovno izjavila, da se strinja s stališčem jugoslovanskih narodov in njihove vlade, da je za nadaljnje razvijanje dobrih sosedskih odnosov pač bistveno razpoloženje, ki ga bo pokazala oficialna Avstrija do koroških Slovencev. Na dani je, da so vsa ta izjavljana uradnih predstavnikov ljudske stranke in oficialne Avstrije v diametralnem nasprotju s praktično dejavnostjo ljudske stranke na Koroškem, posebno v njenem odnosu do koroških Slovencev in njihovih upravičenih nacionalnih zahtev.

Menimo, da je potrebno tudi tokrat vsem tem krogom na Koroškem jasno povedati, da slovenska javnost ne bo ravnodušna ob pojavih, ki smo jih doživeli prav v obdobju ob desetem oktobru. Čas bi bil, da bi se ti krogi zavedli dejstva, da lahko služijo interesom Koroške in Avstrije s tem, da tudi s svoje strani vplivajo na šovinistične nestrpneže in jih pripravijo do spoznanja, da je mir v deželi in medsebojno sožitje obeh narodov na Koroškem možno ohraniti in razvijati le na podlagi popolne enakopravnosti koroških Slovencev in priznavanja njihovih osnovnih pravic.

Koroški Slovenci so že doslej pokazali, da se zavzemajo za ureditev vseh spornih vprašanj v interesu mirnega sodelovanja obeh narodov. Tudi slovenska javnost je vedno znova dokazovala svojo pripravljenost za prijateljsko poglabljanje odnosov med obema deželama. Zato ima vso pravico, da pove tem šovinističnim krogom na Koroškem, da je pot, ki so jo ubrali ob letošnjem desetem oktobru, nekoristna tako za razvoj na Koroškem, kakor tudi za medsebojne odnose med obema deželama.

Menimo, da lahko z upravičenostjo pričakujemo, da bodo odgovorni krogi avstrijske ljudske stranke, pa tudi odgovorni krogi državne oblasti podvezli primerne korake do fanatičnih šovinistov v lastnih vrstah in s tem prispevali svoj delež k ustvarjanju pogojev za mirno sožitje obeh narodnostnih skupin na Koroškem in nadaljnje poglabljanje dobrih sosedskih odnosov med obema deželama.

TISOČ KILOMETROV PO NIZOZEMSKI

Svet spominov

Mlini — neizčrpna tema za razglednice — Najbolj zoprno mesto na Nizozemskem — Kjer ceste umivajo z milom — Sejem v Middelburgu — Obisk v mrtvem mestu — Afrika sredi Nizozemske — Najbogatejši Van Goghov muzej

Modernemu svetu nasproti stoji stara procelja mest in »krajci spominov«, kjer je za sedanje in bodoče rodove ohranjeno staro lice Nizozemske. To je svet, ki je naslikan na turističnih pro-

manj kot 5 otrok. Morda to pomeni res »stare dobre čase«, ali pa ni res. Severno od obeh »vrtov spominov« leži mesto Hoorn, ki je mnogo bolj zanimivo in slikovito, čeprav ni narodnih

razlikovale od cen v vsej Nizozemski. Kasneje sem izvedel, da tisti dan, ko je v mestu sejem, izobesijo cene v belgijskih frankih zaradi velikega števila gostov iz te države. Povsod po ozkih ulicah in pod zastavami so bile postavljene stojnice, godci so godli na vseh vogalih in pobirali denar. Član take glasbene ekipe, ki je v pločevinasto skatlo pobiral denar, je s svojim ropotačim opozarjanjem turistov na njih sveto dolžnost, skoraj preglušil godce. Vse mogoče narodnosti so se drenjale po ozkih prehodih med starimi hišami in tak živ-žav je bil po šestih urah dolgočasne vožnje preko polderjev res pravo »olajšanje«.

Mesto Middelburg je doživelo v zadnji vojni podobno usodo kot Rotterdam. To je bilo zadnje mesto, ki se še ni predalo Nemcem in po ultimatu, na katerega so Nizozemci odgovorili z okrepljeno obrambo, so sovražni bombniki kraj dobesedno požgali. Danes ruševin ni več in Middelburg je prav tak kot je bil pred vojno, celo starinski magistrat so obnovili do najdrobnejših kipcev, ki krase pročelje tako kot so ga postavili neznani umetniki pred več stoletji.

Pozno popoldne sem iskal »camping« prostor in pot me je privedla v 7 km oddaljeno mesto Veere. To je majhen kraj ob morju s skromnimi 1000 prebivalci. Sem ni segel hrup middelburškega sejma in tu ni bilo čutiti utripa današnje Nizozemske. Danes majhna naselbina je bila nekoč eno najvažnejših in najbogatejših nizozemskih mest. Posebno pomembno je bilo v 15. in 16. stoletju, ko je bilo tu

Mlini na veter, ki so eden glavnih elementov »sveta spominov«

spektih in kamor Nizozemci vztrajno in uspešno vabijo tuje, željne videti vetrne mline in ljudi v lesenih cokolah. Prijetno je oditi v te »dobre stare čase« in za nekaj ur, če se da: za nekaj dni, pozabiti na divji ritem sodobnosti in tam prenaseljenem mravljišču med Sheldo in Frijzjskimi otoki.

Mesta so kakor otoki sredi zelenih ploskev, enakomerno posejanih s črno-belo maringastimi kravami, ki disciplinirano ves dan mulijo travo, kot bi se zavedale, da predstavljajo največje in najdodolnejše nizozemsko industrijsko podjetje. In mlini — kaj bi bila Nizozemska brez teh mlinov na veter, ki stojijo povsod in delajo napoto, a vendar jih nočejo podreti, ker so spomeniki slavne preteklosti borbe z morjem. V mlinih so danes ali stanovanja ali kavarne, v redkih primerih celo muzeji. Pretežna večina teh mlinov ni nikoli miela, z njimi so črpali vodo iz polderjev (predvsem v 17. stoletju). Danes to opravlja bencin in elektrika — mlini pa so ostali kot neizčrpna tema za razglednice.

Vsak turist, ki se je odločil za »sistematičen ogled« te majhne dežele, si mora najprej ogledati kraja Volendam in Marken v okolici Amsterdama. Na poti do velikega severnega jezusa sem videl tudi to »znamenitost«. Iz Amsterdama je do tja speljana posebna tramvajska proga in majhne barke polne šolske mladine in podobne izletniške publike, drse v gosjem redu po prekopu med polji.

Volendam je majhno pristanišče ob zajezenem Zuiderseejem jezuru in je zaradi tega obojano na ribiško žvotarjenje. Toda ljudje so se znašli in izkoristili bližino velikega mesta, kamor pride mnogo tujcev. Obekli so narodne noše, obuli cikle ter odprli trgovine s spominčki. Vse svet prihaja sedaj sem gledat »udomačene« Nizozemce, ki ropotajo s svojimi cokolami po tlaku med nizkimi hišami. Vse pa je le trik za zelo naivne turiste in upam si trditi, da je Volendam najbolj zoprno mesto na Nizozemskem.

Na otoku Marken nedaleč od Volendama nisem bil, prišedel sem nekaj guldinov in novo razočaranje, čeprav pravijo, da je tam »zrak« zaradi otokse lege bolj »čist« in je kraj z ljudmi vred mnogo bolj slikovit in originalen. Pripravoval so mi tudi precej drugih znamenitosti o ljudeh in njih navadah na otoku Marken. Baje drži, da ni bilo tam že celih 900 let nobene ločitve zakonov in da morata biti ženin in nevesta dve leti zaročena, preden se vzameta in kopano, da na vsem otoku ni niti ene družine, ki bi imela

noš in ljudi s cokolami. Tudi Alkmaar, ki leži sredi prostornih polj severne Holandije, je velika turistična atrakcija, ker imajo tam vsak petek velik sirarski sejem. Sir pravzaprav prodajajo vsak dan, toda ob petkih obleče nekaj meščanov bela oblečila, neke vrste narodno nošo, in v zanimivih nosilnicah prenašajo kroge sira po mestu. Zdelo se mi je, da je prišel ves svet sem fotografirat. Cella armada fotografov se je

Groteskno spačena figura neznanega kitajskega filozofa (v notranjem dvorišču Van Goghovega muzeja), ki jo je upodobil znani nizozemski kipar Mendes de Costa (1854 do 1933), čigar delo je tudi spomenik burskemu generalu, ki stoji v istem nacionalnem parku.

zvirala pred mrtvaško resnim sprevedom belo oblečenih, belopoltnih in svetlolasih mozkov. Vse mesto je bilo okraženo kot bi se vsi fantje hkrati ženili, zastave, mlaji, natakariji v gledaliških oblekah iz 17. stoletja in celo električne svetilke po cestah so bile »oblečene« v lampiončke, ki imajo obliko alkmaarskega sira. In še nekaj sem videl v Alkmaaru — v četrtek, dan pred sejmom so ceste pomivali z milnico, da se je tlak svetil kot pri nas pisarniški parket iz 17. stoletja in celo električne svetilke po cestah so bile »oblečene« v lampiončke, ki imajo obliko alkmaarskega sira. In še nekaj sem videl v Alkmaaru — v četrtek, dan pred sejmom so ceste pomivali z milnico, da se je tlak svetil kot pri nas pisarniški parket iz 17. stoletja in celo električne svetilke po cestah so bile »oblečene« v lampiončke, ki imajo obliko alkmaarskega sira.

Malo Nizozemcev ve, kje je mesto Veere in tudi sam sem prišel tja čisto slučajno in nič »hudega« sluteti. V Middelburgu na otoku Walchern je bil tržni dan in iz sosednje Belgije se je prejeljal sem tisoče ljudi. Prva stvar, ki me je presenetila, so bile cene, označene poleg predmetov v izložbah. Popolnoma so se

površine in s hrupom ne plašijo živali.

Na najvišjem delu tega parka se nam prikaže pred očmi kaj nenavadna in neevropska slika: pečena puščava s pravimi sipinami, med katerimi je le tu pa tam nekaj bilk posebne trave. Sredi te čudne pokrajine stoji na samem spomenik burskemu generalu Christianu de Wetu (1864—1922), ki je nekoč izjavil, da ga ta del domovine spominja na Južno Afriko. Prijatelji so mu postavili spomenik: visok kip moža — utelešene odločnosti, morda celo krutosti, stoji na podstavku, ki je izdelan v obliki mizaste gore — simbola Južne Afrike. V stene gore so izdobljeni groteskni obrazi njegovih najzgjih sodelavcev.

Preko tega področja sta speljani dve avtomobilski cesti ter številne prijetne steze za kolesarje. Kar čudno se nam zdi, kako je mogoče v tako kratkem času oditi nekam, kjer ni več Nizozemska, vsaj današnja ne, kako je mogoče priti tako naglo iz neevropskega hrupa majhnih mest v to otožno pusto pokrajino, kjer ni ne ljudi in ne prometnih znakov.

Osrednja točka je veliko jezero z gradom Sv. Hubertusa, ki ga je po svoji zamisli zgradil arhitekt Dr. H. P. Berlage, nizozemski »modernist«. Najzanimivejši del parka pa je vsekakor Kröler-Müller muzej, ki hrani največje število Van Goghovih slik na svetu — kar 260. To je nizka, preprosta, a moderna stavba, skrita v senci velikih dreves, kjer lahko v miru občudujete dela velikih umetnikov. Razen Van Gogha so tu slike

Sirarski sejem v Alkmaaru

številnih nizozemskih slikarjev, ki so v kakršni koli zvezi z velikim umetnikom. Primernejšega kraja za tako razstavno res niso mogli najti, saj ima celo narava tu okrog nekaj van-gogovskega.

V neposredni bližini Arnheema je še svojevrsten muzej. V turistično opremljenem parku so po starih originalih zbrane stare nizozemske hiše iz vseh predelov. Tu lahko opazujemo razvoj kmečke hiše od najprimitivnejših oblik do stavb, ki še danes obstojajo. Zgrajena je celotna vaška ulica s pridvižnim mostom, starinskimi trgovinami in hišami bogatih vaščanov, tu je stara ladjedelnica in številni mlini. Najzanimivejše so obrtniške hiše in v njih številne primitivne, a z mnogo razuma sestavljene naprave, ki imajo že skoraj industrijski značaj. Mlinov na veter je tu v lepem številu, med njimi so predstavniki vseh »slojev« in

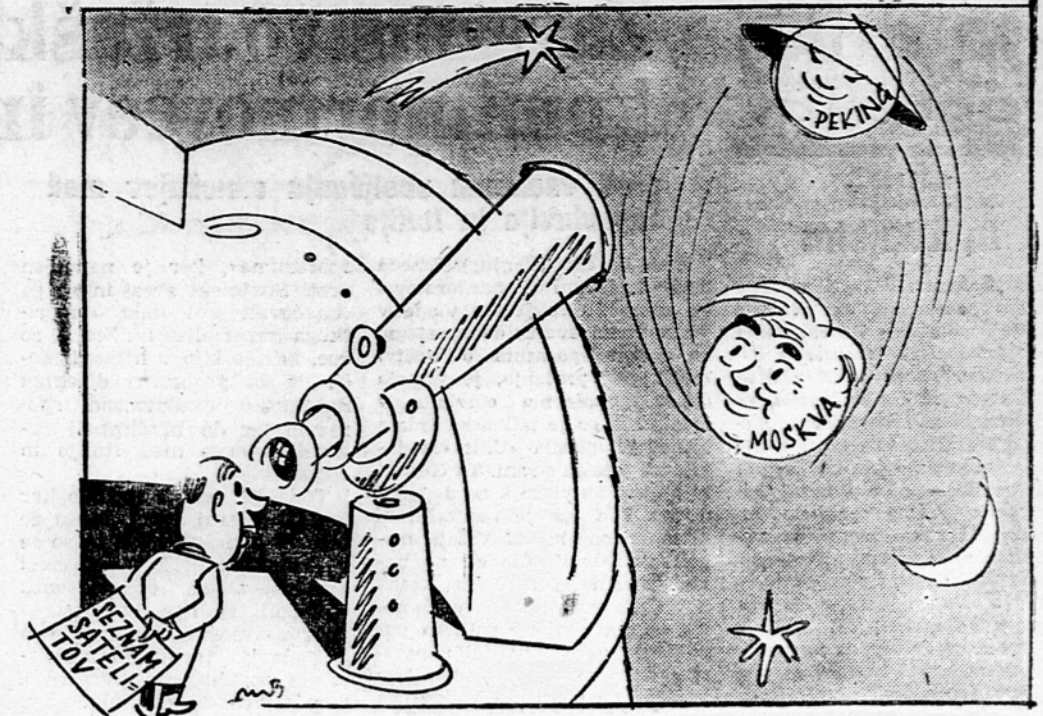
absolutno prednost in mora vsak avtomobil počakati, če želi pešec čez cesto. Prve dni sem hotel biti »gentleman« in sem dal šoferju prednost. Sedva takrat še nisem poznal tega londonskega pravila.

Godci na trgu v Middelburgu

predelov. Pravih mlinov je malo, večina so to črpalke, ali pa celo žage.

To je stara Nizozemska, ki je ni več in ki je za Nizozemce prav tako »odkritje« kot za tuje. Drago Kralj

»Kdo se pravzaprav okoli koga vrti?«

Karikatura: M. Bregar

VTISI IZ LONDONA

„Dragi lord, sovražim umivanje umazane posode“

Ob 11 zvečer so londonske ulice prazne. Podnevi pa je promet tako živahen, da avtomobili lahko vozijo največ s 40 km na uro. S statistikami so dognali, da je v Londonu najgostejši promet avtomobilov na svetu. Tramvaj je že zastarelo prometno sredstvo in ga tu le redko še vidiš. Trolejbusi vozijo samo še v predmestju. Podzemeljska železnica je vedno polna in mnogo pripomore normalnemu razvoju prometa. V nobenem mestu pa še nisem videl tako izurjenih in obzirnih šoferjev. V Londonu ima pešec prednost in vsepovsod naletiš na »zbebe«, kakor so krtili bele znake preko ulic, kjer ima pešec

V Londonu je žena gospodar v družini — Skromno življenje Britancev — Draga kultura — Televizija ni izpodrinila filma in gledališč

Laksiji so vsi enaki, staromodni, zato pa zelo praktični. Poleg svojega sedeža ima šofer prostor za prtljago, v kabini pa ima prostora za 4 potnike. Šoferji taksijev so zelo ponosni na svoj poklic. Skoro dve leti morajo vsakih 14 dni polagati izpite o poznavanju Londona in okolice in šele po dveh letih dobijo lahko dovoljenje za vožnjo taksija.

Londončani živijo zelo skromno. Tako so se navadili za časa vojne in po vojni. Sloviti angleški zajtrk s šunko in jajci dobiš lahko samo v hotelu na domovih pa Londončani jedo »kontinentalni« zajtrk, ker jim je angleški predrag. Tam, kjer sem stanoval, so vedno govorili o surovem maslu, a tako so prav za prav krtili margarinu, ki je precej cenejša. Mesa uživajo v primeri z nami zelo malo, in to večinoma zmrzjenega argentinskega in novozelandskega, ki je staro že nekaj let. Nič se ne je rad starega mesa, vendar je cenejše od svežega, angleškega mesa in Anglež obrne vsak peny, preden ga izda. Opazil sem tudi, da uživajo zelo malo alkohola, posebno če ga morajo sami plačati. Kar tudi ni čudno, saj stane steklenica »gina« kar 35 šilingov, kar je v našem denarju preko 1000 dinarjev. Pivo pijejo toplo in ga nikdar ne hladijo. Pri neki družini so mi stalno pravili, da so vsi abstinenti in nikdar jih nisem videl piti alkohola. Ko sem jim pa prinesel steklenico na-

sega žganja je izginil v pičli pol ure.

Tu je žena gospodar v družini. Može morajo pomivati posodo in brisati, medtem ko žena v naslanjaču kadri cigareto in počiva. To je že tako v navadi, da so mi znanci priporočali, naj se ne vtikam preveč v kuhinjo, ko bom prišel v London, ker se mi lahko zgodi tudi kot gostu, da bom pomival posodo. Na račun tega pomivanja posode krožijo po Londonu resnične anekdote o lordu Salisburyju, ki je med zasедanjem lordske zbornice svojemu na pol gluhamu sosedu razlagal: »Veste, moj lord, ni mi težko brisati posodo, toda strašno sovražim umivanje umazane posode! Ker v lordski zbornici ni nikoli vseh lordov na zasédanju, pravijo Londončani, da morajo gotovo doma posodo pomivati.«

Tedenski zaslužek delavca je 5 do 9 funtov šterlingov. Uradniki pa zaslužijo 35 do 45 funtov na mesec. Plače so bile takšne tudi pred vojno, cene pa so se gotovo trikrat dvignile od tistih časov. Funt danes ni več to, kar je bil nekoč. Vključ temu pa nimajo Angleži večjega bankovca od funta. Prav te dni, ko sem bil v Londonu, so razpravljali o tem, da bi morali imeti večje bankovce, ker bi s tem prihranili ogromno časa, ki ga uporabljajo za štetje bankovcev.

Zanimivo je tudi to, da Angleži puščajo v prometu bakreni in srebrni denar vseh letnic. Tako lahko srečaš drobšč iz leta 1815. Pravijo, da to psihološko vpliva na ljudi, ki imajo tako več zaupanja v denar.

Kulturno življenje v Londonu je dokaj drago. Saj karta za kino stane že več kot 5 šilingov. Gledališče je seveda trikrat dražje, za koncerte pa je treba dati že kar cel funt. Najcenejši so še vstopnice za dokumentarne filme in filmske tednike. To so posebni programi, ki so zanimivi in poučni.

V londonskih kinih lahko kadriš, kakor pri nas v gostilni. Nevarno je le v toliko, da ti lahko neroden sosed zažge obleko, če se sam ne paziš.

Televizija je v Londonu že zelo razvijala. Saj ima danes že nad 3 milijone naročnikov. V Angliji je televizija v državnih rokah in prav sedaj razpravljajo o tem, da bi ustanovili še takozvano komercialno televizijo, ki bi bila v privatnih rokah in bi služila v prvi vrsti reklamam. Sporedi so povelji. Popoldanski so običajno amerikanizirani: detektivske zgodbe, zvečer pa običajno revije in dramska dela. Strah, da bodo ljudje manj hodili v gledališča in kino zaradi televizije, je bil neosnovan. Televizija za enkrat še ne more zamenjati filma niti ostalih predstav, ker so slike še precej nejasne in je gledanje naporno za oči. Ljudje še vedno raje hodijo v gledališča in na ostale prireditve. Čeprav imajo doma televizijske aparate, Valento

KAKŠNA BO NOVA NEMŠKA VOJSKA

Zahodnonemški zvezni urad za obrambo je te dni objavil, da bo imela Zahodna Nemčija v dveh letih po ratifikaciji londonskih sklepov najmočnejšo motorizirano armado Zahodne Evrope, v njeni rezervi pa tudi največ preizkušanih bojevnikov iz zadnje vojne.

Zahodnonemški obrambni urad je naglasil, da so vsi načrti za organizacijo armade, v kateri bo 22.000 oficirjev, med njimi 50 generalov, že pripravljani. Do konca tega meseca bodo vse te načrte pregledali in gotovo tudi odobrili predstavniki zahodnih sil, kajti po sklepih londonske konference naj bi Zahodna Nemčija do začetka leta 1957 organizirala 12 divizij.

Te divizije, ki bodo vse motorizirane, bodo imele v rezervi približno 5 milijonov bojevnikov iz druge svetovne vojne, ki jih bo mogoče mobilizirati v primeru potrebe. Bivši vojniki do starosti 45 let bodo imeli vsako leto kratke orožne vaje. V primeru vojne pa bo vojna obveznost veljala za vse bivše vojsake do 60. leta starosti. Redna zahodnonemška armada bo imela 500.000 mož, med njimi 80 tisoč letalcev in 20.000 mornarjev. Organizirali bodo 6 oklopnih divizij, 4 pehotne divizije ter 2 mehanizirani diviziji. Pehotne divizije bodo imele po 13.000 mož. Letalstvo bo razpolagalo s 1300 letali.

Načrt zahodnonemške obojevoznice naj bi bil tudi porok, da v novi nemški vojski ne bo več zloglasnih metod nekdanjega pruskega militarizma. Uniforme bodo nove po ameriškem kroju in nemški vojniki tudi ne bodo več nosili zloglasnih pruskih škornjev. Letalci in mornarji bodo nosili modre uniforme kakor v

ZDA. Odpravljeni bodo tudi vsi ostanki tiste pokorščine, ki je v nekdanji nemški armadi zahtevala že od časa pruskih kraljev, da se »mora vojak bolj bati svojega lajnanta kot pa smrti in hudice.« Izven službe bodo smeli tudi redni vojniki nositi civilne obleke, a tudi med vojaško službo bo veljala obveznost pozdravljanja samo za pripadnike posameznih vojaških oddelkov in ustanov.

Stroški organiziranja nove nemške vojske bodo znašali okoli 40 milijard mark. Navadni vojniki bodo dobivali na mesec po 120 mark, podoficirji do 250 mark, poročniki 300 mark, majorji 700 mark itd. Disciplinske kazni bodo smeli izrečiti samo komandanti bataljonov in polkov, vsaka četa pa bo imela tudi svojega zaupnika, ki ga bodo izvolili vojniki s tajnim glasovanjem. Ta zaupnik bo imel pravico uveljavljati zahteve moštva pri bataljonskem in polkovnem poveljstvu, kadar bodo tam odločali o preskrbi vojaštva in o disciplinskih zadevah.

Televizija na Dunaju

DUNAJ. — Te dni so vzbudili živahno zanimanje dunajskega občinstva veliki avtobusi z napisom »Prvi polkuzni avstrijske televizije«. V enem le-teh so bili montirani štirje televizijski sprejemniki, izdelani v Nemčiji, v drugem pa kabina s kamero za televizijsko snemanje, ki deluje na podoban način kot filmska kamera. Pred objektivom snemalnega aparata so se zvrščale znane dunajske plesalke in pevke, harmonikarji, pa tudi predstavniki avstrijske ljudske stranke je radovednemu občinstvu, ki se je navduševalo nad to novo pridobitvijo, priredili pozdravni govor. Prvi poizkus na dunajskih ulicah so se obnesli, tako, da se Avstrija zdaj že lahko pripravlja na postavitve stalnega televizijsko-radijskega omrežja. M. M.

Kmalu bo začelo obratovati več servisnih postaj

Kakor smo že poročali, gradi in preurejuje »Agrotehnik« na področju naše republike devet servisnih postaj za popravilo kmetijskih strojev. Graditev postaj je bila spričo vse večje mehanizacije potrebna, kajti lokalne mehanične delavnice in traktoristi niso bili sposobni opravljati kakovostnih popravil, razen tega pa se ni izvajal garancijski in pogodbeni servis, bila je pomanjkljiva dobava rezervnih delov itd. Za našo servisno službo so se pričele zanimati tudi druge republike, predvsem Makedonija.

Najprej, pred meseci, je bila dograjena največja servisna postaja v Sempetru v Savinjski dolini, pred dnevi pa je pričela obratovati tudi nova postaja v Ljutomeru, ki popravila traktorje in vse ostale kmetijske stroje, izdeluje zadnje mlince, preseše, kosilnice... obenem pa prodaja kmetijske stroje, rezervne dele, goriva, mazila in podobno. Z novo zgradbo je precej pridobil ne samo Ljutomer sam, ampak tudi vsa bližnja in daljnja okolica — del pujskega okraja, Slovenskih goric, Medjurnja in Prekmurja, ker bo podjetje lahko redno popravilo in oskrbovalo celotno tamkajšnje kmetijsko mehanizacijo. Postaja ima namreč pokretno mehanično delavnico, ki izvaja med drugim tudi brezplačen garancijski servis.

Tudi novi postaji v Mariboru in Kranju bodo dogradili v letošnjem letu tako, da bosta pričeli obratovati v začetku prihodnjega leta. Da bi bili postaji pravočasno dograjeni, jima je dal zdaj republiški izvršni svet 16 milijonov din pomoči. Postaja v Mariboru bo po zmogljivosti in ve-

likosti sledila šempetrski. Temu se ne smemo čuditi, saj leži v središču kmetijske pro-

Ljutomerska servisna postaja izdeluje sadne mlince, stiskalnice, kosilnice itd.

izvodnje; oskrbovala bo kmetijsko mariborskega, slovenjegraškega, del celjskega in pujskega okraja, skratka, ves severovzhodni del Slovenije. Zgradbo grade tik ob cesti Maribor—Ljutomer tako, da bo mehanična delavnica lahko priskočila na pomoč tudi ti-

stim šoferjem osebnih in tovornih avtomobilov, ki bodo imeli na motorjih kakršnekoli okvare.

Naj končno omenimo še postaji v Murski Soboti in Novem mestu; prvo gradi podjetje »Agrotehnik«, drugo pa novomeška okrajna zadruga

zveza. Kolektiv murskosoboske servisne postaje je delal do pred nedavnim v prostori, ki so služili nekoč za konjušnico. Zgradbo so sedaj že preuredili, razen tega pa so pred kratkim začeli graditi poleg te zgradbe novo mehanično delavnico.

Pred ustanovitvijo Zadrugne kmečke banke na Goriškem

Zbor okrajne zadrugne zveze za Goriško je na lanskoletni skupščini sklenil, da se na Goriškem ustanovi Okrajna zadruga hranilnica in posojilnica. Letos se bo ta sklep uresničil. Po zadrugah so pivte dni izredni občni zbori, na katerih volijo kmetje-zadrugniki svoje delegate za skupščino novega kreditnega za-

druženega zavoda, na kateri bosta izvoljena upravni in nadzorni odbor tega zavoda. Za ustanovitev takomenovane Zadrugne kmečke banke, kakor pravijo tod po domače denarnemu zavodu, ki se ustanavlja, je med kmeti veliko zanimanja. Pravijo namreč, da je bilo dosedanje kreditiranje v kmetijstvu zanje do- sti nerodno, ker je bilo treba izpolniti, preden jim je uspelo dobiti kredit, celo vrsto for-

malnosti. Kreditno poslovanje zadrugne hranilnice in posojilnice bo po obstoječih načrtih dokaj bolj preprosto.

Ustanovna skupščina bo nekako sredi novembra, poslovanje pa naj bi začel zavod, ki bo imel svoj sedež v Sempetru pri Gorici, 1. decembra. Posloval bo po vzoru zadrugne hranilnice in pujskega okraja, ki se je v kratkem času svojega enoletnega obstoja že prav dobro obnesla. Člani te ussavnove bodo zadrugne in okrajna zadruga zveza, torej pravne in ne fizične osebe. V sporazumu z Narodno banko bo zavod opravljal tudi kreditne bančne posle. Narodna banka mu je obljubila pomoč v strokovnem kadru, ko se bo sedanja podružnica NB v Sempetru zadržila za goriško Narodno banko, pa mu bo odstopila tudi prostore v Sempetru.

V zadrugno hranilnico in posojilnico se bodo stekala vsa sredstva zadrugnih ustanov, skladi, hranilnice vloge itd. Kmetje bodo lažje dobili posojila, saj bo zadoščalo potrdilo pristojne zadrugne, da je prosilec posojila kreditno sposoben. Upravičeno pričakujejo, da se bo s tem povečevalo tudi delo kreditnih odsekov pri splošnih kmetijskih zadrugah, ki bodo po ustanovitvi posojilnice in hranilnice vezani na kmečko in ne več na Narodno banko.

KULTURNI RAZGLEDI

Beograjska kritika o gostovanju celjskega gledališča

Dne 8. t. m. smo na kratko poročali o uspešnem gostovanju Mestnega gledališča iz Celja v Srbskem narodnem pozorišču v Beogradu. Danes prinašamo v kratkem izvlečku mnenja najpomembnejših beograjskih kritikov. Eli Finčić pravi v POLITI-KI od 8. t. m. med drugim naslednje: »Mestno gledališče iz Celja, ki mu je v 5 letih delovanja uspelo izoblikovati individualno gledališko fiziognomijo, je gostovalo v Beogradu, v hiši Narodnega gledališča, s sodobnim delom nizozemskega pisatelja Hansa Tielmayerja MLAGOST PRED SO-DIŠČEM, s katerim je uspelo reprezentivno tako svojo original-

no repertoarno smer, kot svoje značilne scenske težnje in svoj mladi dramski ansambel. Mladi kolektiv celjskega gledališča se je predstavil kot discipliniran in v svojih smotrib enoten umetniški ansambel. Osnovni vtis bi bilo mogoče strniti v eno pravo in najboljši rešitev vrin vtis stilne enotnosti interpretacije in govornega načina. Izločiti katerega koli umetnika iz tega homogenega kolektiva, ki ve, kaj bože in kaj premore, bi bilo krivično do vseh ostalih.

Tudi ta predstava Mestnega gledališča iz Celja, kot toliko drugih predstav po državi, je v sklopu splošnih prizadevanj in rezultatov mlade generacije zgovoren dokaz za to, da »mladi« niso tisti, ki nekaj »obetajo«, ki so »nadarjeni«, iz katerih bo nekaj postalov, marveč je iz njih že nekaj postalov, oni so že tu, v svetu vseh pogumnih naporov in težnj za to, da najdemo umetnost v sebi in sebe v umetnosti.»

Dr. Milan Bogdanovič pravi v beograjski izdaji BORBE dne 10. t. m. med drugim naslednje: »Na odru Srbskega narodnega gledališča se je dne 5. oktobra predstavil beograjski publiki odlični mlad jugoslovanski gledališki ansambel... Brez zadržkov lahko večemo, da nas je... marsikaj resnično navdušilo. Ko razmišljam o tej predstavi in o stilu, ki ji ga je dal in utrdil mladi režiser Branko Gombić, in ko iščem formulacijo, s katero bi ta stil označil, se mi zdi, da bi bilo najbolj ustrezno, če večem, da je bila vosem, kako je ta predstava zamisljena in uprizorjena, vodilna težnja, da se do maksimuma izrazi neposredno, nepotvoreno, o najbolj čisti, prvobitni, elementarni obliki, doživljanje drame. Imel sem vtis, da so bili vsi ti mladi igralci prepričani, da vsakdo skozi lik, ki ga oživlja, v bistvu izpoveduje nekaj najbolj intimno svojega, da se mu je posvetilo za do- ločen čas pozabiti samega sebe in se izpremeniti v resnično drugo osebo. Nikoli nisem na odru videl toliko in tako nenaravnega in ka- k... nisem videl, da se ljudje kot črvi zvijajo sami v sebi, da tako trpe v svojih nesrečah, kot tokerat, ko sem gledal celjske igralce. In to je vsekakor dajalo vtis absolutne naravnosti, nekega elementarnega čistega realizma, ali toč- nejše, dovršeno prikazane realnosti.

Se neko odliko, in to zelo pomembno, je pokazala ta predstava. To je popolno razumevanje, dejal bi, maksimalna izenačenost sil, ki so jo izoblikovale. V resnici bi bilo zelo težko kogarkoli od mladih celjskih igralcev, ki smo jih v tej predstavi videli, izdvojiti. Vendar bi rekel, da so Mina Jerševa, Marija Goriševca, Marjanica Krovlova, Janez Škof, Slavko Strnad, Volodja Beer in drugi, vsi skupaj, mladi igralci, ki bi si jih želelo vsako dobro gledališče, in da so uspeli pod prizadevanjem vodstvom svojega režiserja uveriti pred- stavo na evropski višini, ki bi jo bilo mogoče mirne duše prikazati vsakemu gledališčnemu sladokustu.»

Zupan L. F.

Srečanje partizanskih tiskarjev

Ko so se zadnjo soboto v Zavorcu pri Ljubljani zbrali kolektivni partizanski tiskarji »Triglav«, »Partizanske« in »Urske«, prisr- nega pozdravljanja ni hotelo biti konec. Temu se seveda ni čuditi, saj se nekateri tovariši niso srečali vse od osvoboditve do sedaj. In čeprav živijo raztreseni po vsej Sloveniji, je udeležba presegla vsa pričakovanja: sestanka se je udeležilo 70 partizanskih tiskar-jev in tehnikov.

Partizanski tiskarji so si najprej izvolili delovno predsedstvo: Skerlavaj Peter, Herbst Pavel, Ganzič in Kisovec Zinka.

1500 oseb je med narodnosvobodilno borbo delalo v partizanskih tiskarnah in tehnikah, ki so delovale na območju Slovenije. Prav bi bilo, da bi organizirali zbor vseh partizanskih grafikov iz cele Slovenije, toda to je bilo zenskrat iz objektivnih razlogov nemogoče. Kakor smo v vojni enotno opravljali iste naloge, tako

Cenena reklama
Gostilna KZ »Aleksinac« na Rimeki cesti v Ljubljani je znana po cenah vin in nedrugi kuhinji. Vsaj glas se širi, da je tako. Pa ne samo glas. Tudi na jedinem listu tako piše. Toda samo piše. Tako stoji v »Jelovniku«, da stane »pečen odjok« 100 din, čičuče pa 80 din. Cene, ki brez dvoma privlačijo. A le enkrat kajti v resnici stane »odjok« 130 din, čičuče pa 100 din. Vse kar je pa ne jedinem listu, je »pomota« oprostite prosim.

Cenena reklama, kajne? Da. Toda narodni pregovor pravi: »... gre le enkrat na led.«

Z JEZERSKEGA

Z elektriko imamo na Jezerskem v zadnjem času velike krize in težave. Vsak čas namreč tok izklopijo in sedamo v temi. Kako neprijetno je to za urade in gostinska podjetja, si lahko misli- te. Nihi radija ne moremo poslušati. Najbolj nerodno pa je v Provizoriji sanatorija za očesne bo- lezni, kjer je vsak ponedeljek popoldne zdravniški pregled, pa so tudi redno vsak ponedeljek brez toka ter si morajo za naj- večje sile pomagati z baterijami in svečkami. Priporočamo DES, da stvar malo preišče in ugotovi krivca ter ga pozove na odgovor. Za pošten denar hočemo tudi Je- zerskim poštno postrežbo s tokom!

Polje teh, je naloga tiskarjev še naprej krepiť duha, borbenost, nesebičnost in socialistično zavest. To bomo dosegli, če bomo okrepili medsebojne stike, se se- stajali na skupnih sestankih, zbor- nih in proslavah ter si predvsem v težavah medsebojno pomagali.

Partizanski tiskarji so v času narodnosvobodilne vojne opravili veliko delo v specifičnih okoliščinah in pod zelo težkimi po- gojti. To skupno delo v tiskar- nah raztresenih po gozdnih in bunkerjih je te ljudi tako združilo, da še sedaj čutijo potrebo po stalni medsebojni povezanosti. Izvolili so odbor, 17 tovarišev in tovarišic, za predsednika odbora pa so izbrali tov. Herbsta Pavla.

Pred koncem zborovanja je aka- demski slikar Ivo Subić, ki je tudi član kolektiva, poklonil v spomin na partizansko tehniko in na srečanje 9. 10. 1954 vsakemu po en list svoje partizanske grafike s posvetilom in podpisom.

Lepo darilo je poklonil udele- žencem Slovenski knjižni zavod. Vsakemu udeležencu je daroval po pet letih knjižic. Darilo, ki je vredno 100.000 din, je udeležence prijetno presenetilo in so zanj darovalcu hvaležni. Fric

PREPROGESODRAGE

Strokovno Vam jih popravi in očisti zadruga »ČILIM I«, LJUBLJANA, Mestni trg šte. 15

»15. SEPTEMBER«

»15. SEPTEMBER« tovarna cementa in salonita, ANHOVO sprejme takoj: rudarskega inženirja z najmanj 10-letno prakso v industriji gradbenega materiala ali rudarskega tehnika z najmanj 15-letno prakso v industriji gradbenega materiala. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Ponudbe z opisom doseganega službovanja poslati na upravo podjetja.

Tri metre visoka vrata Cudovita je bila slika morskega potapljača v globokem podzemlju, na površini temnega podzemeljskega tolmu- na. Izredno močne, tisočevate žarnice razsvetljevalejo temne, do 20 metrov visoke stene si- fona. V visoki vodi so vsi ti ogromni podzemeljski prostori pod velikim pritiskom vodnih mas, ki jih ob silnem šumenju požirajo odprtine pod navpičnimi stenami. Prvič v raziskovanju naših podzemelj- skih prostorov se spušta potapljač v skoraj deset metrov globoke vode sifona. Priprava za ta slovesen trenutek je trajala s pripravo odra, električnega kabla in kom-

Podzemeljska uganka je ostala nerešena

V osrčju hriba Soviča je iz- doblja Pivka v davni pretek- losti ogromne prostore, ko je iskala poti proti Planinskemu polju. Nekdanja rečna struga podzemeljske Pivke predstavlja Postojnsko jamo, kapni- sko čudo, ki ga leto za leto obišče nad 150.000 ljudi. Danes teje podzemeljska Pivka osem- najet metrov nižje po never- nih podzemeljskih rovih in tesneh, kamor more samo drzni jamar, katerega ne za- zastari nobena zapreka. Po pe- tih kilometrih podzemeljskega dostopnega toka izgine Pivka v ogromnem sifonu. Se v sšni dobi predstavlja to podzemeljsko okno skoro 100 kvadratnih metrov vodne povr- šine z največjo globino do 12 metrov. Skozi to ogromno podzemeljsko okno potiska svoje vode v neznane dele jame. Od tude pa do izvirne- ga sifona v Malograjski jami na robu Planinskega polja je še vedno 2200 metrov neznanih podzemeljskih prostorov.

Sto let že predstavlja Piv- kin sifon uganko za razisko- valce kraškega jamskega sveta. Pred to uganko je stal že leta 1854. Smidl, ki je prvi znanstveno opisal postojnski jamski sistem. 1929. in 1930. leta so poskušali rešiti ta problem Italijani s tem, da so izvirali v steno sifona tik nad vodo preko 100 m dolg umet- ni rov. Toda zaman, podzem- eljskega nadaljevanja Pivke

Tri metre visoka vrata

Presorja za zrak tri dni, po- tapljanje pa le deset minut. Prav dramatična je bila sce- na prvega potapljanja. Z ve- liko pozornostjo smo sledili potapljaču, pogumnemu Go- viču Ljubu, ki je že po nekaj metrih postal kljub izredno močni žarnici neviden. Ska- ljeno blato na dnu tolmu- na je zakrilo potapljača. Le me- hurčki zraka, ki so prihajali na površino, so povedali kje se giblje raziskovalec. Govič je prišel do stene sifona in odkril tam tri metre visoka vrata, ki naj bi vodila izpod stene v drug podzemeljski svet onstran sifona. Le nekaj korakov je napravil naprej, pa je prišla v podvodno veliko potapljaško svetilko voda. Počilo je steklo in žarnica. Tako je bil raziskovalec prisiljen, preriniti se preko ve- likih hlovov na površje tem- nega sifonskega okna.

Kaj sedaj? Ali naj vse de- lo, tako težko pripravljeno in še težje pričakovano, pade dobesedno v vodo? Jamarji so šli na delo in skonstruirali še kar dobro podvodno svetilko, s katero se je drugo jutro spustil v temne globine eden najbolj drznih potapljačev našega Jadrana, Ivo iz Krap- nja.

Sestkrat se je potopil in preiskal vse stene sifona, a vedno zaman. Tudi on je na- šel tri metre visoka vrata, ki vodijo 16 m globoko pod ko- leno sifona. Odprtina pa po- staja na koncu vedno ožja in zapre končno z ozko špranjo vsako nadaljnje prodiranje. Italijani, ki so tu kopali umet-

Tri možnosti so še

nisi rov, so svojim materialom zasuli vse glavne odprtine, ki bi morda vodile v podzemelj- ske prostore onstran sifona. Vse stene so ostro razrezane kot noži in ne dovolijo raz- iskovalcu, da bi se skozi nje splazil dalje.

F. H.

Ob razstavi umetnice Vere Pristovškove v Celju

V teh dneh razstavlja v dvor- nah Uniona in Mestne hranilnice v Celju znana celjska umetnica Vera Fiser-Pristovškova. Njena retrospektivna razstava je jubilej- nega značaja, saj slavi umetnica 30-letnico svojega slikarskega delovanja. Sodeč po obsežnem in kvalitetnem izboru razstavlje- nih del je bilo njevo desedanj delovanje izredno plodno in tudi uspešno. Čez 150 del v raznih tehnikah (olju, pasteli, rdeči kredo, akvarelu in oglju) na razstavi nam to domnevo najbolje doka- zuje!

Čeprav je razstava prirejena v neprimernih prostorih ter tudi pomanjkljivo aranzirana, vendar človeku preseneti in pritegne za- radi svoje nesporne kvalitete. Res je interesno področje umet- ničnega slikarskega talenta pre- cej ozko — omejeno na portret in tihotižje — zato pa tembolj po- globljeno in za njeno induktivno razmerje do nasikanega objekta kar tipično. Umetniško čustvo vanje je umirjeno, nežno in li- čno. Temu čustvovanju tudi naj- boljje ustrezajo tehnike, katere Pristovškova predvsem goji, nam- reč pastel in podobno tretirano olje z mehko zabrinjenimi stu- mintnimi prehodii. Ta način sil- kanja ni elementarno silen ali dinamično eruptiven, ni pa tudi ne medel ali celo »slabokrvn«, ker je poln življenjske sile in opti- mizma, katerega umetnica v ve- liki meri posejduje ter zna tudi posejdati.

Njeni portreti in tihotižja s cvetlicami in drobno porcelanasto bižuterijo so barvno prijetno za- jeti in intimno ubrani, melko ču- štveni ter čisto malce idealizirani in poplemeniti. Posebno v portretih je Pristovškova dosegla toliko rutine in kvalitete, da je postala kar nekaki oficijalni por- tretist povojnega Celja. Na raz- stavi dobrih portretov ne manjka n. pr. Portret igralke Saritve (pastel), Slovenka (olje), Portret A. G. (olje), Zlata (olje), Vida (pastel), Mira (pastel) itd. Neka- teri od teh zgodnejših del kažejo jasno vplivo njenega učitelja M. Sternena. Po vojni je ustvarila Pristovškova galerijo portretov znanih in manj znanih Celjanov, od katerih so najboljši: Portret P. P. (olje), Portret E. K. (olje), Cvetica (olje), Portret O. V. (pas- tel), Portret M. F. (pastel), Misa (pastel), Portret I. (olje), »Celjski grof« (olje), Mara (pastel), Por- tret M. M. (rdeča kreda), Bračič (olje) itd. Portret na razstavi najštevilneje zastopan in tudi kvalitativno močnejši del razstave. Njeni portreti so prijetni, otroški prav ljubi, a istočasno dovolj globoko zajeti, da morejo človeka prepričati.

Tihotižja za portreti kvalitetno zastavljajo, ker potegajo struk- turno barvitost. Kljub temu niso slaba. Odlikuje jih predvsem in- timna barvna ubranost, ki zste- ma dovolj široko barvno skalo. Najboljša dela so Cinjač, Nagelj, Gladole in Tulipani.

Sibka točka Pristovškove so njene pokrajine, meane vedne in večje kompozicije. Njena barvna tehnika se tukaj težko otrese neke medlosti in le včasih uspe silko barvno razbiti. Me- dle so pr. vse tri vedute očij- skih ulic in trgov, prilica dela v Cinkarni, nekoliko romantični Večer pod gradom, Pozimi in še kakšna. Dobra dela pa so Pogled na Celje, akvarel Soča v Trenti in ogleč, ki je preko 400 ljudi. To je za celjske razmere, ki ni- majo umetnostno razstavne tra- ditione, mnogo ter dokazuje umet- ničnico priljubljenost pri so- snežanih. Razstava je črt- ti smat- rotni prikaz umetničnega uspe- šnega slikarskega delovanja.

Jože Curk

Potapljač je pripravljen

301 dom in družino

TO JE ZANJE

O pionirski knjižnici in čitatelji v Ljubljani smo nedavno pisali. Tokrat pa se nekaj vrstic o tem, kako imajo podobne čitalnice urejene družinski knjižnice v ostalih brat-skih republikah. Tudi v Zagrebu urejajo podobno knjižnico, kjer se bodo zbirali pioni-

uvajajo otroke izven šolskih kolektivov v javno kulturno in družbeno življenje. Po mnogih mestih imajo večnacionalne pionirske biblioteki, kjer knjige izposoja v najrazličnejših jezikih. Imajo pa tudi redne jezikovne tečaje, kjer si otroci bogatijo svoje

Zatopljenim v knjigo naglo minevajo urice

nirji od vsepoved in si nabirajo znanje.

Pe drugih mestih pa imajo take ustanove širok obseg. V svojih prostorih ne zbirajo

Bodoči filozof

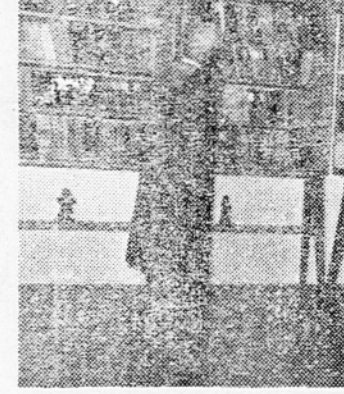
samo otrok, temveč tudi najrazličnejše znanstvene in kulturne delavce. Pionirjem berejo svoja dela tudi mladinski pisatelji (kot bo tako odslej tudi pri nas) in opazujejo, kakšen uspeh imajo še pred objavo. Mali kritiki - pionirji jim s svojimi sodbami neredko pomagajo, da svoja dela izpopolnijo. S pionirji pa vzgojitelji, a tudi javni delavci razpravljajo o najrazličnejših aktualnih vprašanjih. V Münchenu so redni diskusijski večeri o temah, kot so: mir ali vojna, patriotizem in nacionalizem itd. Take razprave so silno zanimive za otroke, a tudi za vzgojitelje. Istočasno

znanje. Ponekod imajo otroci neposreden dostop h knjigam, ki jih tudi sami urejajo.

Okoli podobnih ustanov pa so zbrani profesorji in drugi javni delavci, ki se ukvarjajo z mladino.

Z rednimi publikacijami, (ne samo o svojem internem delu) temveč tudi n. pr. o otroški risbi večjega zanimanja za otroške probleme. Mnogi prirejujejo celo mednarodne založniške sestanke, kjer razpravljajo o mladinski založniški dejavnosti. V Münchenu prirejujejo tudi letne razstave knjig. Prav tako ne manjka prireditelj, ki jih pripravljajo otroci sami. Tu in tam imajo otroci svoje laboratorije. Učijo se fotografirati in se vključujejo tudi v filmske krožke.

Vse to še čaka pionirje pri

Težko je izbrati

Kadar gremo v hribe

Ce smemo ob letošnjem slabšem vremenu še kaj upati na sončno jesen, bomo potrebovali nekaj porne garderobe, ki bo nameni-vena izletom v hribe. Če smo občasno ljubiteljske narave, da vsako soboto in nedeljo izkoristimo za izlet, bo ta naša garderoba bolj skrbno izbrana kot pa obleka turist, ki napravi veliko turo - samo enkrat na leto.

Na izlete nikdar ne jemljemo mnogo oblačil. Vendar pa prav na izletu potrebujemo različno obleko, ker moramo vedno upoštevati klimatske razlike: v tem-peratureh in v obliki padavin, de-žja ali snega, ki ga na naši izho-đišni točki še ni. Zato moramo v naši garderobi vskladiti dvoje nasprotnosti si zahtev: malo ob-bleke in obleko za mrz ali vroči-no, dež ali sonce. Čeprav je takš-na zahteva na videz prav neiz-vedljiva, je z nekaj iznajdljivo-sti lahko izpolnilno.

Za izlete v hribe prav gotovo potrebujemo hlače, ker so te pri-mernejše kot krilo, ki se rado-merneje kot krilo.

DENAR ZA KATEREGA NE VEMO

Da, prav v vsakem gospodinj-stvu leži denar. Toda danj se ne spominjamo nič konca meseca, ko nam denar iz blaginje pre-čudno izgine skopit. Kako prav ni nam prisel v tako kritičnem času kak dinar, toda kje ga dobijo? Oziramo se malo po kotih, poglej-mo v šrambo, pogledamo na pod-strežje in v klet. Predvsem lahko povsod opazimo za čudo mnogo starih, seveda vseh zaprašenih in neumitih stvare, kakšne želez- ne ali bakrene predmete, ki so že davno odslužili, a jih vendar no-simo s seboj iz stanovanja v stanovanje. "Bo že prišlo kdaj prav, se opraviljemo, medtem, ko prav dobro vemo, da teh pred-metov ne bomo nikdar več rabi-le in nam bodo le za šaro.

In prav ta šara nam ob koncu meseca prav lahko pomaga iz za-gate. Stokletnice dobro umijmo - (kako to delamo, smo že prinesli v naših nasvetih) in jih tako pri-pravilno oddamo.

Vsak dinar, ki ga bomo prejeli, se nam bo zdel kot da bi nam ga kdo podaril. Če že več let ni-mo napravile take čistice, se bo nabrala kar črna vsotica. Od-slej bomo od časa do časa zbrali kus nerake ne predmete, ki jih je v vsakem gospodinjstvu vedno dovolj in tako bo vedno skromna zaloga za najbolj sušne dni.

»Joj, kako zanimivo!«

nas, saj je temelj v tej lepi in vabljivi pionirski knjižnici v Ljubljani, že postavljen. V.K.

POMOČ MATERI V BELGIJI

Družinska pomoč je namenjena materi pri opravljanju gospodinj-skih poslov. V Belgiji, kakor tudi drugje so gospodinske pomočnice je redke. Običajno nimajo no-benih posebnih kvalifikacij, do-bivajo pa mezdo, ki je večina družin z otroki ne zmore plače-vati. Takim gospodinjstvom, ki imajo razne težave, nudijo v Bel-giji na razpolago gospodinske pomočnice, s katerimi razpolaga-jo prostovoljne organizacije, ki jih podpira država. Te gospodinj-ske pomočnice imajo za seboj posebno scianje. Pri isti družini lahko dela taka pomočnica naj-več 60 ur letno in največ šest zaporednih tednov. Gospodinja, ki ji gospodinska pomočnica poma-ga, prispeva po svojih zmogosto-stitih.

Za pomoč družini služi tudi servis, ki nudi večje bolniške streežnje med boleznijo. Na tem področju se specializirajo nekatere prostovoljne organizacije. Usluge plačujejo različno, navda-no po višini družinskih dohod-kov.

Kar se tiče gospodinske opreme, ni bilo v Belgiji še nobenega pekusa, da bi se pospela upo-raba tehnične opreme gospodinj-

stva. Vendar se ta vedno bolj uporablja, da se olajša delo ma-teram. Tem olajšuje delo tudi si-tem izposoja tehnične opre-me, finančna pomoč različnih so-cialnih organizacij, povečano šte-tilo dobro opremljenih javnih pralnice in trgovski koncerni za izposoja perila ter podpora za gradnjo stanovanj, ki si dobi le pod pomočjo, da se graditelj ob-vezuje, da bo opravi hišo z mo-derno opremo - kad s prho, ko-palnice itd.

V mesih, kjer so univerze, lah-ko dobijo družine za plačilo va-ruha (študent ali študentka), ki pazi na otroke, medtem ko so starši zdoma.

Preprogah

Preproge, ki jih pogrnjamo po tleh, z njimi krasimo ali ščitimo stene, so po svoji izdelavi dvojne; gladko tkane, obojestransko upo-rabne ter kosmate, mehke, več-krat napačno imenovane »perzijs-ke preproge«. Zgornjo, kosmato stran take preproge imenujemo »flor ali »runo«.

Nasveti za ravnanje s prepro-gami orientalcu ne bi bili po-trebni, ker nikdar ne bo na pre-progo stopil v čevljih, nikdar po-stavil nanjo težek kos pohištva. Preprogo položimo na tla tako, da na njej ne stoji stalno kak del pohištva. Če se temu ne mo-remo izogniti, je bolje, da pre-progo podvijemo. Če stoji sredi preproge miza, ki ima pri steh široko ploščo, je ta del preproge v nevarnosti, da se v njem za-rede molji. Zato je priporočljivo, da ta del preproge pokrijemo s časopisnim papirjem ter potrebo-mo z nafalinom ali kaфро, leseno ploščo pa namažemo z sivkinim oljem. Če se moramo postaviti na preprogo mizo ali kak drug stalen predmet, položimo pod nogo kos kartona.

Preproge obehamo na steno tako,

»Čilihi ...!«

preproge z blagom po celi spodnji strani, ker to-le otežkoča čiščenje in zračenje. Največ škode utrpe preproge zaradi nepravilnega udar-janja ob čiščenje. Obehamo pre-proge čez ograje ali divogove ni pravilno. Preprogo položimo na tla s florom navzdol, ter elastično udarjamo po spodnji strani pre-proge. Nato jo izvlijemo in pobe-remo, da bo bolj čisto, če jo po-ložimo na travo ali sneg, ker pri

Nasveti

S šip odstranimo madeže, ki jih je pustila oljnata barva tako, da steklo zmočimo, na madež pritisnemo kovance, in z njim nagio drgnemo po madežu. Tudi zastarele madeže bomo na ta način odstranili.

Beli platni čevlji radi pu-ščajajo. To preprečimo, če pri-pravimo cinkovo belilo namesto z vodo, z mlekom.

Metlo ali ometlo, ki se je ukri-vilo, popravimo, če jo obesimo nad klop. Para jo izravnava in nekaj minutah. Prav tako je izredno me-mo šteti na raznih drugih štetkah.

Ce gremo na počitnice, nam svetilnice ne bodo usahnile v naši odsotnosti, ako bomo dale na višje mesto, vedrico mrzle vode, okrog nje pa spodaj razpostavile cvetlične lonce. Nato vzamemo dolge nitke volne in potopimo en konec v vodo do dna, drugega pa vskakemo v zemljo lončnic. Volnene nitke vpijajo vodo in jo izcejajo v prst. Tako nam svetil-lice ne bodo usahnile.

Kosilo pri takih gospodinjih ni nikdar ob pravem času. Tudi je na hitro roko pripravljeno in na-pol kuhano. Krompir je še trd-jalov, juha je brez okusa, solato je pozabila v naglici osoliti. Ko pride miza na mizo, postavi površno obrisane krožnike na ne preveč čisto mizo, polno drobtin in drugih kuhinjskih odpadkov; sama je pri tem razkuštrana in brez predpasnika. Vse njene kretnje so slastajoče, da polje juho po mizi, a je ne otrci. Družina zlasti starejši otroci, ki vidijo, da je drugje drugače kot doma, so kmalu nezadovoljni, kar začne tudi gospodinjstvo greniti življenje.

Red mora veljati v družini prav za vse člane. Ničče ne sme biti izjema, kar je zlasti tako rad očka, ki pusti copate, kjer se mu zijubi, pusti ogorek na pohištvo, ne pospravi za seboj časopisa itd. Nekajkrat ljudje imajo paš smisel za red, drugim je privzgojena, a pravi se ga lahko vsak izmed nas. Najlaže pa naučimo na red otroka. Predvsem mora imeti dober zgled, a mu tudi ne smemo

NADOMESTEK ZA »RUSKI« ČAJ

Ruski čaj je predrag za vsak-danjo uporabo in ker zdravju ni preveč koristen zaradi teina, ki ga vsebuje, si lahko pripra-vimo dober nadomestek. Nabe-remo mlade liste rdečih jagod in borovnic ali malin. Liste posu-šimo na soncu. Preden jih spravi-mo morajo biti popolnoma suhi, sicer splešijo. Odlično čaj-no mešanico dobimo, če zme-šamo dva dela svežih borovnič- nih listov in en del malinovic. Osušeno listje potolčemo z le-senim tolkacem ter spravimo v plateno vrčico ter obesimo za 2-3 dni na toplo mesto. Čaj bra-nimo v zaprtih pločevinastih skatlah. Prav nam pride pred-jev za nedeljske sprehide, saj je dober in nas prav nič ne sta-ne.

Red mora bit'

Ni odveč, če tokrat spregovorimo nekaj besedi o redu. Tako zelo nam je ta potreben, vendar se ga le redko držimo. Kar pogejmo okrog sebe. Kar pogejmo okrog sebe. Če doma kaj radi po-ložimo predmet, ki ga ne rabimo več, kamor si bodi, a prav go-tovo ne na njegovo mesto. Eriše drug član družine stor isto, in tretji in četrti, potem pa še otroci. In popolna zmeda je tu. Tedaj nam ne preostane nič drugega, kot da iščemo od jutra do večera, materializirane druge in bolj raz-mečemo. Tak nered razburja po nepotrebnem živce in dela hudo krl. Seveda, če je samo gospodij-nja pripravljena držati red, vsi drugi člani pa ne, ne bo mogla kljub vsemu naprezanju nikamor. Vendar bo obrabila vsaj snago, ki jo pa neredna gospodinja, ki se ob neredu navadno ne vzne-mirja, kaj rada pozabi. Kjer je taka gospodinja, ostali člani družine pa redoljubni, trpijo vsi.

Kosilo pri takih gospodinjih ni nikdar ob pravem času. Tudi je na hitro roko pripravljeno in na-pol kuhano. Krompir je še trd-jalov, juha je brez okusa, solato je pozabila v naglici osoliti. Ko pride miza na mizo, postavi površno obrisane krožnike na ne preveč čisto mizo, polno drobtin in drugih kuhinjskih odpadkov; sama je pri tem razkuštrana in brez predpasnika. Vse njene kretnje so slastajoče, da polje juho po mizi, a je ne otrci. Družina zlasti starejši otroci, ki vidijo, da je drugje drugače kot doma, so kmalu nezadovoljni, kar začne tudi gospodinjstvo greniti življenje.

Red mora veljati v družini prav za vse člane. Ničče ne sme biti izjema, kar je zlasti tako rad očka, ki pusti copate, kjer se mu zijubi, pusti ogorek na pohištvo, ne pospravi za seboj časopisa itd. Nekajkrat ljudje imajo paš smisel za red, drugim je privzgojena, a pravi se ga lahko vsak izmed nas. Najlaže pa naučimo na red otroka. Predvsem mora imeti dober zgled, a mu tudi ne smemo

popuščati celo tedaj ne, kadar je se močno zaspal, da vseeno po-spravi svoje igračke. Otroku, ki je že od majhnih nog navajen na red, ne bo težko v življenju.

Treba se je že pošteno zamisliti

Zdravnik svetuje

JULIA M. LJUBLJANA: Ured-ništvu Zdravstvene posvetovalnice ste poslali sledeči recept: »Repro seme preži kakor ka-vo, isto zmelji na kavni mlincék. To skuhaj in dodaj še petrišlj (korenino in zelenje). Pij na teče in zvečer.«

Omenjate, da vam je to zdravilo čudno pomagalo, kadar se vam je voda zapirala in da je tudi sicer bila ta čaj že večkrat uspešno preizkušen.

Opisani čaj ima kot domače zdravilno sredstvo svoje osnovo, saj sloni na uporabi peteršilja, ki ima znano lastnost da v go-tovih pripravah, ki delujejo ob-šenem na ledvice in srce in pospe-šujejo izločanje vode.

Nuška skrbi za mamice

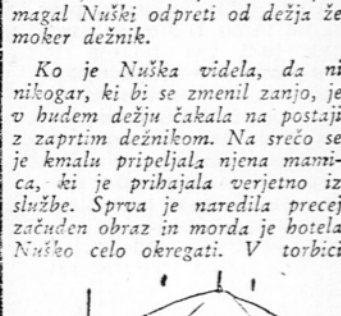
Mala Nuška je stala na tram-vajski postaji. Močno je deževalo in debele kaplje so ji kapale od razčetranih las in tekle po drobem obrazku. Delelele je imelo pri sebi velik dežnik, naj-brž je bil očkovo, in se na vsi moč trudilo, da bi ga odprlo.

Na postaji so stali sami možki. Res, da jih včasih opravičimo in jim odpustimo, če so malo ne-rodni. Vendar pa bi se eden iz-med njih lahko spomnil in po-magal Nuški odpreti od dežja že moker dežnik.

Ko je Nuška videla, da ni nihogar, ki bi se zmenil zanjo, je v budem dežju čakala na postaji z zaprtim dežnikom. Na srečo se je kmalu pripeljala njena mamica, ki je pribajala vrjetno iz službe. Sprva je naredila precej začuden obraz in morda je hotela Nuško celo okregati. V torbici

je imela dežnik, ki ga je zaradi nestalnega vremena že zjutraj vzela s seboj. Toda punčkina mokra pikčasta oblekica in njene bose, od blata umazane nožice so zvaibile na njen obraz buvaleen pogled, ki ga je delelele prav gotovo zaslužilo. Svoj dežnik, ki je nekoliko globlje, da bi ga Nuška ne opazila. Potem bi se ji naj-brž zdelo, da je bil njen trud zaman. Nič več ni mislila na to, da bi Nuško ohregala. In prav je storila, saj je kmalu nato zvedela, da je prišla njo, mamico, čakal na postajo, a ni mogla odpreti ve-likega dežnika, kar so njene vo-kice zanj prešle. Mamica jo je tesno pritisnila k sebi, da ji dež skoraj ni mogel do živga. Tako sta odhiteli proti domu, ki naj-brž ni bil prav blizu.

Tudi tramvaj je že odpeljal s postaje in vedno redkeje so bile dežne kapljice. Oči mnogih pot-nikov pa so še dolgo uprte v teh nekaj mladih fantov, ki so vstopi-li na zadnji postaji in ki niso opazili Nuške ali se jim ni zdelo vredno skloniti se k mali nebo-glenki ter ji pomagati. Danica

Treba se je že pošteno zamisliti

boljeznijo, razne težave pri srcu, čeprav ni bilo najti na njem no-benih organskih bolezenskih spre-memb.

Svetujem vam postopna utrje-vanje, jemljite mnogo zračnih kop-eljv, toda ne na odprtem soncu in izogibljite se vseh večjih na-porov v veliki vročini. Hrana naj ne bo preobilna, oblačite se lah-ko, v rožnatih, obrabljenih prepiš- tih, potem se lahko vsak izmed lezen mesece in navadno še nagi-ba k površnosti.

Poleg operacije uporabljamo uspešno tudi antibiotična zdravil-a. Če pa so že ognjoki razširili po vsej pazduhi in če kaže, da bo bilov potekal obrabljen, potem po-iskujemo zdraviti z obsevanjem z rentgenskimi žarki.

TEREZA K. KOŽNJI: Izpuščaj v obliki kopivnic pri vašem mo-žju ne povzročajo nobene nevarno-sti, pač pa so znak neke svojs-terstvene preobčutljivosti organizma, v tem primeru preobčutljivosti za do-ložene vrste in količine za-uzitga alkohola.

Missim, da je pametneje odstra-niti vstop temu obnavljanju na raznišljivi. Kako bi zdravili ko-rovnico samo če se vaš moč ne more odreči alkoholu, naj sem ugotovi vrsto in količino alkohol- ne pijače, ki jo prenese brez ta-kih nevarnosti. Dr. D. R.

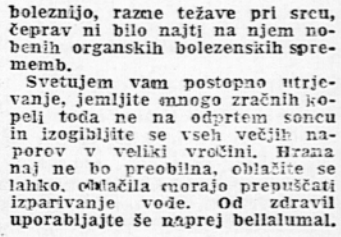
Treba se je že pošteno zamisliti

Zdravnik svetuje

nju vode je v ozadju vedno kaka resnejša bolezen, zato nikakor ni dopustno, da bi se zdravilo zgolj z domačimi zdravili, če so še tako priporočena.

VANDA T. LANI ste zbolela na pljučih. Rentgenski pregled je pokazal majhno senco v vrhu le-vih pljuč, kar pa se je s primernim dietalnohiogenim režimom in s tabletami Evtisona podra-vilo. Sedaj se počutite dovolj do-bro, genovni rentgenski pregled ni pokazal nobenih bolezenskih sprememb na pljučih, pač pa vam je od bolezi ostala v rika nev-ščnost, to je močno znojenje, sicer ne tako močno kakor med boleznijo, ko so vas mučili vro-činski zabuhli in stalno znoje-nje. Mnenja ste, da je prav to znojenje krivo vaše občutljivi-sti za prehlad, ker vam je najmanjša ohladitev povzročila prehlad. Zna-je čase se znojite tudi ponoči.

Tu je več možnosti; ali se pro-ces na pljučih vendar še ni čisto pozdravil, zato vam svetujem, da ostanete pod kontrolo zdrav-nika specialista. Druga možnost bi pa bila, da v organizmu, ki je tedaj reagiral na tuberkulozo, znojenje še nadalje persistira in to lahko še meseci in leta (če se telo navadi na neko funkcijo, se-tej le težko odpove), lahko pa je znojenje pri vas znak psiho-nevrozičnega stanja, za kar bi go-vorili tudi sicer veliki trah pred

Zdravnik svetuje

Opisani čaj ima kot domače zdravilno sredstvo svoje osnovo, saj sloni na uporabi peteršilja, ki ima znano lastnost da v go-tovih pripravah, ki delujejo ob-šenem na ledvice in srce in pospe-šujejo izločanje vode.

Vsako zapiranje vode, ki ima svoj vzrok bodisi v nezadostnem delovanju ledvice, bodisi v osi-bletem delovanju srca, spada v zdraviljenje izkušnega zdravnika. ki bo z ozirom na stanje ledvic in srca predpisal pravilno zdravil-jenje. L. J. poleg pravilne diete se primeren zdravila. Obenem pa lahko kot pomagalo priporočim opisani zdravilni čaj. Pri zapira-

ZADNJE VESTI

PRED OBISKOM PREDSEDNIKA REPUBLIKE FLRJ V INDIJI

Indijski politiki o Titu in Jugoslaviji

»Tito — arhitekt novejši zgodovine« — »Osebnost Tita pomeni indijskemu ljudstvu simbol svobode in neodvisnosti«

New Delhi, 15. okt. (Tanjug) Veliko zanimanje in zadovoljstvo v indijskih političnih krogih v zvezi z obiskom maršala Tita so izrazili tudi trije indijski politiki v svojih izjavah dopisniku Tanjuga. Predsednik vlade indijske države Delhi, Bram Perkaš, je izjavil, da je predsednik republike Tita zanj »eden najpomembnejših arhitektov novejši zgodovine« in da zato pripisuje obisku velik politični pomen. Perkaš je poudaril, da je povod velikega zanimanja za obisk maršala Tita v Indiji dejstvo, da zastopa Jugoslavija nove odnose med narodi, enakopravne in brez predsodkov. Dodal je, da se javnost Indije, čeprav ve relativno malo o Jugoslaviji, zaveda, da je Jugoslavija dežela, ki je pod vodstvom predsednika Tita v novejši zgodovini večkrat presenetila svet s svojo hrabrostjo. »Vemo tudi, da je Tito delavec in da je delavskemu razredu svoje dežele omogočil doseči doslej skraj neznane pravice in možnosti. Zato je za nas osebnost, ki je sebi že zagotovila mesto v zgodovini ne samo svoje dežele, marveč v zgodovini delavskega gibanja sploh.«

rim pričakujemo obisk Tita, leži v njegovi osebnosti, ki je za indijsko javnost simbol neodvisnosti in svobode. Obisk maršala Tita bo odprl nove perspektive za sodelovanje med dvema državama, v tem pa leži njegov zgodovinski pomen.«

Po besedah Divana Camana Lala vežejo Jugoslavijo in Indijo trojne vezi: narodi obeh

ZASEDANJE MLO LJUBLJANA

Podjetjem bo odvzet nezasluzeno dobljeni dobiček

ZASEDANJE MLO Ljubljana, 15. okt. Pred prehoom na dnevni red današnje skupne seje je MLO najprej izvolil iz svoje srede delegacijo, ki bo zastopala Ljubljano v Beogradu na zbiranju obravnava poročilo Sveta za gospodarstvo MLO o odvzemu nezasluzeno pridobljenega dobička gospodarskim organizacijam na področju mesta. V uvodu obširnega in podrobno dokumentarnega poročila je predsednik sveta za gospodarstvo inž. Ivo Klemenčič poudaril, da je svet za gospodarstvo po sklepu MLO doblil nalogo, ugotoviti vzroke izredno visokega presežanja planiranih dobičkov v nekaterih gospodarskih organizacijah. V primerih, kjer so bili ti dobički doseženi na račun dvigovanja cen, izkoriščanja ugodnega tržnega položaja, monopolizma in rezerve v planih, naj bi prizadeli za gospodarstvo potrebne ukrepe ter spremenili in-

strumente za obdavičev dobička v korist komunne. Ko je opravil omenjeno nalogo, je svet za gospodarstvo sprejel sklep, da se zmanjša participacija na dobičku v korist splošnih družbenih skladov naslednjim podjetjem takole:

Kemični tovarni Moste od 32% na 27%, Utensiliji od 20% na 15%, »Izolirki« od 27% na 18%, »Leke« od 27% na 18%, tovarni »Teles« od 27% na 18%, tovarni Kiteja od 27% na 22%, Kartonski tovarni od 17% na 15%, Kuverti od 17% na 13%, Pletenini od 17% na 12%, Tovarni dekorativnih tkanin od 28% na 18%, Crevralni od 32% na 31%, Ljubljanski tovarni hram od 32% na 22%, Plovnarni »Unions« od 32% na 26%, Tobačni tovarni od 50% na 29 odstotkov.

Skupno bodo vsa navedena podjetja sprejela le 81 milijonov dinarjev manj, kot so jim omogočili stari instrumenti, katerih dohodeč je brez dvoma sonekla na nerealnih podatkih plana posameznih podjetij. Podjetjem bo tako še vedno precej ostalo in prizadeti bo njihov plačni fond. Podjetja pa ne bodo mogla na račun dobička ustvarjati večjih investicij za razširjeno reprodukcijo, kar tudi ni njegov namen.

Namen omenjenega ukrepa ni jemati podjetjem stimulacijo, ker se jim tisti dobiček, ki so ga ustvarila z višjo storilnostjo, priznava.

V obširni razpravi, ki se je nato razvila so v začetku nekateri delavnoriki posebno iz vrst kolektivov skušali zagovarjati prizadeta podjetja, predvsem z raznimi težavami, s katerimi se bore itd. Osnovna misel, ki je izvenila v celotni razpravi, pa je bila vedno darle ta, da je bila z ustvarjanjem nezasluzenih dobičkov povzročena ne samo gospodarska, marveč tudi moralno-politična škoda. Skupnost je upravičena in dolžna, da spravi stvari v red in prepreči škodo, ki bi nastala, če bi se take lokalistične in egoistične težnje podjrti, ki spravijo iz ravnovesja vse naše gospodarstvo, ponovljale.

Ob zaključku razprave je bil predlog gospodarskega sveta v celoti sprejet, edino dva odbornika sta se glasovanja vzdrla. Sprejeto je bilo tudi priporočilo podjetjem, da iz skladov za samostojno razpolaganje, kamor se steka njihov dobiček dodeljujejo v večji meri kot doslej sredstva za stanovanjsko izgradnjo.

Sledilo je obravnavanje predloga o rebalansu družbenega plana glede na predloge zborov volivcev.

»Jugoslavija šteje med tiste maloštevilne dežele v svetu, v katerih gledamo mi pobornike svobode in za katere menimo, da so dosegle popolno samostojnost« — je dejal Mehta. »Jugoslavija je poleg tega dežela, ki ni imela kolonialne preteklosti, ki pa se je vztrajno borila za svobodo kolonialnih narodov. Jugoslavija nam je zato blizu in razvoj misli v Jugoslaviji ima izredno velik pomen in vpliv na oblikovanje ideologije drugih držav«, je zaključil Mehta.

U Nu o obisku Tita
NEW DELHI, 15. okt. (Tanjug) Predsednik burmanske vlade U Nu je izjavil, da bo obisk predsednika republike Josipa Broza Tita utrdil že obstoječe prijateljske odnose med Jugoslavijo in Burmo, ki so bili vedno zelo dobri.

Imenovanje veleposlanikov FLRJ v Indiji in Čehoslovaški

Beograd, 15. okt. Z ukazom predsednika republike je bil imenovan za izrednega in opolnočnega veleposlanika v Indiji Bogdan Crnobrnja, podsekretar v državnem sekretariatu za zunanje zadeve.

Za izrednega in opolnočnega veleposlanika FLRJ v Čehoslovaški pa je bil imenovan Marko Nikežić, dosedanji poslanik v Egiptu.

IZID ŽREBANJA VI. KOLA TOMBOLE CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE

v Splitu, dne 15. oktobra 1954

1. premijo za 500.000 din je dobila tablica št. 523131
2. premiji po 200.000 din sta dobili tablici št. 273345, 521307
3. premije po 100.000 din so dobile tablice št. 083180, 103965, 635329
Tablice, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami
12390 20.000,-
096410 50.000,-
578270 50.000,-
425601 50.000,-
9522 5.000,-
9582 10.000,-
3 50,-
83 50,-
673 1.000,-
911203 50.000,-
4 50,-
644 1.000,-
1954 2.000,-
1444 5.000,-
369974 50.000,-
5 50,-
4 50.000,-
11155 25.000,-
96356 25.000,-
5187 3.000,-
92167 20.000,-
08 600,-
692705 50.000,-
290228 50.000,-
724458 50.000,-
69 50,-
39 200,-
6779 2.000,-
Skupno je bilo izžrebanih 332748 dobitkov in 6 premij v skupnem znesku 32.500.000 dinarjev.

V navedenih zneskih vezani dobitki niso upoštevani. Vsi dobitki se izplačujejo samo po uradni zbirni listi. Dobitke do 50.000 dinarjev izplačujejo prodajalci srečk Jugoslovanske loterije, vse premije pa Centralni odbor Zveze gluhih Jugoslovije, Beograd, Maršala Tita 6-I. prinesitelju osebno ali po Narodni banki.

Tomboška tablica št. 521307, ki je začela premijo 200.000 dinarjev, je bila prodana v Ljubljani. Zrebanje VII. kola Tombole Zveze gluhih Jugoslovije bo 15. decembra 1954 ob 17. uri v Novem Sadu.

Vrata planinskih postojank se zapirajo

Ceprav je bilo letos v gorah neugodno — deževno vreme, se je končala letošnja planinska sezona s pozitivno bilanco. Planinski zvezi Slovenije je uspelo letos vključiti v svoje aktivno delo nad 40 tisoč članov. Gorniki so v precejšnji številki obiskovali naš planinski svet, k čemur je prispevalo prav gotovo to, da so naše planinske postojanke dobro oskrbovane in poimerno urejene. Posebno pohvalo so izrekli številni tuji, ki so letos obiskali naše gore v rekordnem številu. Vsi se strinjajo, da so planinska pota zelo nadelana, vzdrževana in zavarovana in da vežejo vse naše najljepše planinske kraje. — Seveda vsa pota niso tako ure-

jena in markirana, kot bi morala biti, vendar se je opazilo, da je prizadene naših planinskih delavcev vsepovsod vidna. Novo pot za Lipance preko Draških vrhov in Toču so treba bolj nadelati in zavarovati. Enako velja tudi za pot na Mojstrovko in z Jalovca preko Ozebnika k Spički. Letos je bilo sgrajenih ali obnovljenih nad 15 planinskih postojank. Kljub temu pa bo treba misliti na gradnjo novih kot nad Gorenjo Trento — na prilžani Spički, pri Krnskem jezeru ter dokončati načrte ljubljanskih planincev — Dom železnarjev na Voglu. Tudi na Velem polju želijo imeti planinsko kočjo, staro Vodniškovo postojanko pa bi bilo

redno ohraniti kot muzejsko vrednost. Zelo podjetni so bili tudi alpinisti, ki so preprežali vrsto najtežjih smeri v naših in zamejskih gorah. Slabo vreme pa je preprečilo, da bi ponovili uspehe iz prejšnjih let. Dobro obiskani alpinisti tečaj v Vratih je dal mladim plezalcem lepe možnosti za njihovo nadaljnje udeleževanje v stenah.

ATELETIKA
TEKME PARTIZANSKIH DRUŠTEV V KRŠKEM OKRAJU

Okrajna zveza društev za telesno vzgojo v Krškem je tudi letos priredila okrajno prvenstvo atletiki. Ki je tokrat zaradi propadanja počelja v Eoštanjju pri Sevnici. Prvenstva so se udeležila društva iz Brežje, Sevnice, Senovega in Krškega. V skupnem plananju je zmagal Partizan (Brežje) s 190 točkami pred Krškem 162, Sevnico 116 in Senovcem 61,5 točke. Razmočeno tekaloške je precej oviralo adete, da bi dosegli še boljše rezultate. Okrajni prvaki v posameznih disciplinah:

Člani — višina: Dolinšek (K) 150 cm; daljina: Drstvenšek (S) 5,30; krogla: Dilparič (B) 13,02; 100 m: Novakova (B) 1,23; daljina: Sintičeva (S) 3,89; krogla: Novakova (B) 9,15; 60 m: Božičkova (K) in Sintičeva (S) 10,9; mladinci — višina: Zener (K) 1,59; daljina: Zener 5,10; 100 m: Zener (K) 12,3; krogla: Jurkas (B) 12,45; mladinke — višina: Grubičeva 1,25; 60 m: Voljčičeva (B) 10,9; daljina: Fabjančičeva 4,0; krogla: Medvečkova (obc S) 8,69 m.

SAH DRŽAVNO PRVENSTVO ZA MLADINCE CIRCII PREMAGAL ČREPINSKA

Celje, 15. okt. Na državnem prvenstvu v sahu za mladince je bilo odigrano 12. kolo. V ospredju zanimanja je bil dvojni med vodilnega Črepinske in Črepinske. Ob prekinitvi je imel Cirič kmata več. To premoč je mojstrski kandidat iz Beograda danes v nadaljevanju partije izrazil z zmago. Ostali slovenski predstavniki pa so v tem toku dosegli naslednje rezultate: Draksler (Celje): Knežević (Pančevo) remi, Zaharijev (Skopje): Perdan (Lj) 1:0, Studnička (Maribor): Karanjec (Beograd) 1:0.

Po 12. kolu je prešel v vodstvo Cirič z 9 (1), sledi Črepinske (Maribor) 9, Minič (Titograd) 8, Draksler (Celje) 7,5, deveti je Studnička 6,5, 13. Perdan s 4,5 točke. Danes je prost dan in igrajo prekinjene partije iz prejšnjih kol.

Okrožni šahovski odbor iz Kopra je poslal šahovski zvezi Jugoslovije pozdravno pismo, v katerem izraža zadovoljstvo svojih šahovskih organizacij glede priključitve ozemlja SFO Jugoslaviji. Pripremi so, da to dejstvo dalo njihovi organizaciji podporo in možnosti za napredek in razvoj saha skupaj z ostalimi šahovskimi organizacijami v državi.

V nedeljo, 17. t. m. bo na letališču v Lescah republikni zbor modelarjev. Nastopili bodo modelarji iz vse Slovenije z raznimi vrstami modelov. Poleg tega bo ob 14. uri velik letalski miting, ki ga priredi Alpeki letalski center za Gorenjsko za zaključek letalske sezone. Nastopili bodo modeli torni letalci, jadralci, modelarji iz vse Gorenjske, Ljubljane, Celja in Maribora. Po mitingu bo vožnja z letali po željah.

Nogomet v Domžalah. Jutri ob 15.15 bo gostovalo v Domžalah moštvo Odreda, ki bo igralo z domačimi nogometaši. Pred glavnim srečanjem bosta dve predtekmi z začetkom ob 13.

Nastop šolanih psov v Ljubljani

Klub ljubiteljev športnih psov je sklenil prikazati uspehe svojega dela širšim množicam. Dosedanji nastopi LM v Trzinu, Kranju, Opatiji, na Bledu, Reki, Vrhniki in drugod so poželi lepe uspehe. Z jutrišnjim priveditvom, na kateri bo pokazalo svoje znanje, pridobljeno v tečaju kluba in v šoli LM 20 športnih in službenih psov, bo letošnji program v glavnem zaključen. Začetek bo ob 15 na letnem telovadišču v Tivoliju.

JUTRI ZAGREB: ODRED

Jutrišnja nedelja je spet ostala brez prvenstvenih nogometnih tekem I. in II. zvezne lige. Ljubljanski predstavnik v II. zvezni ligi Odred je ta prosti termin izkoristil za prijateljsko tekmo s članom I. zvezne lige Zagrebom, s katerim se bo pomeril ob 15. (predtekna ob 13.30) na stadionu za Bežigradom. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni na stadionu in jutri dopoldne pred »Nana« pri pošti.

KMETOVALCI POZOR!

Za dosego čim večjega donosa pri žitaricah vam po zadevnih predpisih lahko nudimo ugodnosti pri jesenski setvi. Z vsemi kmetijskimi zadrugami na področjih okraja Maribor - okolica, Ptuj, Ljutomer in Murska Sobota lahko kontrahirate žitarice, in sicer: pšenico, rž in ječmen že pred setvijo. Pogoji so naslednji: kmetijska zadruga vam preskrbi umetna gnojila in semena, vsega za 600 din (šest sto) za vsakih 100 (sto) kilogramov kontrahiranega žita. Ko bo žito v redu posejano, se še lahko dobite v denarju predjem 30% na kontrahirane količine. Opozorjamo vas, da so cene v predsetveni dobi od 2 do 4 din višje kot se bo pozneje odkupovalo. Vse podrobnejše informacije prejmete pri svoji kmetijski zadrugi, kjer lahko sklenete tudi pogodbo.

»Z R N O«, veletrgovina z žitaricami, MARIBOR

futri bodo odkrili spomenik Davorinu Jenku

Jutri, v nedeljo, 17. oktobra bodo v Cerkljah pri Kranju na novo odkrili spomenik znamenitemu slovenskemu in jugoslovanskemu skladatelju Davorinu Jenku, ki je umrl leta 1914, torej pred 40 leti. Ob stoletnici njegovega rojstva, pred 18 leti, so postavili v Cerkljah skromen spomenik, ki so ga pa Nemci takoj ob okupaciji podri. Po srečnem naključju se je ohranila bronasta Jenkova skulptura, delo kiparja Lojzeta Dolinarja. Letos so spomenik obnovili po načrtih arhitekta Josipa Plečnika. Novi spomenik je večji in mnogo učinkovitejši od nekdanjega.

Ob odkrivanju spomenika bodo v Cerkljah slovesnosti, ki se jih ne bo udeležila samo bližnja okolica, ampak tudi številna prosvetna društva in »Svobode« iz kranskiškega in deloma kaniškega okraja. Na slovesnosti so povabljeni tudi glasbene in znanstvene ustanove iz Ljubljane in Beograda, kjer je Jenko najbolj plodno deloval.

Nocoj ob 19. bo v Cerkljah akademija z bakladi, jutri ob 11. dopoldne pa bo slovesno odkritje spomenika, združeno z vokalnim koncertom Jenkovih skladb, ki jih bo izvajal Prešernov pevski zbor iz Kranja. Po odkritju bo ljudska zabava.

VSEM DELOVNIH LJUDEM NAŠE DOMOVINE iskreno čestitamo k prazniku občine Žiri 23. oktobra.

STREMELI BOMO KOT DOSLEJ, da naše odjemalce zadovoljimo s ceneno in kvalitetno obutvijo.

DELOVNI KOLEKTIV »ALPINE« TOVARNE ČEVLJEV - ŽIRI

Ko sta dospela v četrto nadstropje, je odprl vrata na stežaj in odkrival naravnost k oknu. Za hip je obstal in se naslonil na palico; razgledoval se je po dobro mu znanih vegastih strehah in dimniških petelinih. Zimsko nebo je razodevalo tisto zakasnelo jesensko milino, ki ga je spominjala na zadnje vožnje z Denizo.

Obrnil se je in zavohal duh terpentina, ki ga je bilo ozračje še vedno polno. »Da sem le spet tu!« je ponovil.

Se vedno se smehljuje je ošinil s pogledom platna na steni, slikarsko stojalo, pohištvo iz vrbovega šibja, trebušasto peč in Miloško Venero. ki je bila še vedno v kotu, kamor jo je bil postavil Rachou. Dozdevalo se mu je, da je zopet med starimi znanci.

»Zdaj bom tu tudi stanoval, madame Loubet, in ne zgolj delal. To bo moj dom; nikdar več ne bom odsel od tod.«

Galerijska soba z velikim oknom in stenskim tapetami iz belih in rumenih marjetic je bila udobnejša, kot si jo je zamišljal. Namestil je na nočno omario stinski dagerotij svoje matere, pritrtil na steno nekaj celeyranskih skic in orumenelo fotografijo šolarjev iz inštituta Fontanes, na kateri sta pobratim Maurice in on stala z ramo ob rami, bosa in na moč samozavestna.

Dva dni za Henrijem so prišli še kovčki. Madame Loubet je zložila njegove srajce v predalnik in poobesila obleke v armoire. Ko je Henri videl v kopalnici svoje brisače, opremljene z monogrami, s a v o n n e t t e s³ in toaletno mizico

¹ Naprava, ki jo je l. 1838 izumil Francoz Daguerre in ki ohranja trajnost slike, izdelane z vplivom svetlobe na posebej pripravljani kovinski plošč. — Op. prev.
² Omara. — Op. prev.
³ Toaletno milo, milo za britje in druge vrste mila. — Op. prev.

s svojim grbom, je jel čutiti, da je doma. Da, tu bo zelo srečen.

Šel je iskat Rachouja. Nekako je domneval, da ga bo našel pri slikanju, breknanju na mandolino, pitju piva v družbi pokopaliških znancev ali pa pri dvorjenju kaki m i d i n e t t e. Namesto tega se je velikan, ves utrujen in pobit ter zamotan v plašč, v ledeno mrzlem studiju gulil iz zajetnih zvezkov umetnostno zgodovino.

»Kakor vidiš,« se je z nebogljenim nasmeškom skopal Rachou na noge, »si solim glavo za tisti preklemani izpit za kustosa. Ne moreš si niti približno predstavljati, kaj vse moraš znati, da postaneš muzejski vratar.«

Svoje veselo bohemstvo in homerski smeh je Rachou vrgel med staro šaro. Vnovič je bil stari buržoa, ki sta mu nadvse pri srcu gmotna blaginja in dostojanstvenost. Ni mu bilo več mar za sukanje deklet v »L'Elyju« in za pitje piva v »La Nouvelle«.

»To je vse lepo in prav, dokler si študent, sicer pa ti ni ravno v prid, se ti ne zdi?«

Nekaj časa sta tako kramljala in se dotikala zdaj ene, zdaj druge stvari, da bi oživila nekdanjo zaupnost.

»Menda veš, da se je Grenier oženil, Lucas pa povrnil v Normandijo?«

Henri je prikal. »Pač, saj si mi o njiju že pisal. In kaj je z Vincentom?«

»O, Vincent je še vedno v Parizu in se do onemoglosti naliva s pelinkovcem. Še vedno mori vsakogar, kdor ga hoče poslušati, s svojo bedasto umetniško nasebino in pobratimstvom umetnikov. Poleti je priredil pri Agostini razstavo; razume se — polomija na celi črti.

kolesce v glavi. Med nama rečeno, mislim, da ima kar prav. Je sicer prikupen dečko, a tu notri pri njem ni vse v redu.« In pomenljivo se je dotaknil čela.

Tudi z Gauzjem in Anquetinom se le poredko shaja, čeprav oba še vedno stanujeta na Montmartru. Preveč sta pač zavzeta z borbo za vsakdanji kruhek. Čudovit poklic, to slikarstvo!

V splošnem je bilo poletje dolgočasno in sila vroče. Se hvala bogu, da je nekega dne na povratku v studio opazil ob vratih na montmartrsko pokopališče neko dekle.

»Odbrenkal sem ji svoje običajne pozive, naj mi sedi za Madono, in dekle mi je nasedlo. Ni sicer kaj prida bistra — malce naglušna je, sicer pa dobra duša, zlato srce. Je blagajničarka v nekem hotelu, tako vsaj trdi, čeprav pri ženskah nikoli ne veš, kdaj govore resnico. Naslikal sem celó njen portret — majčkeno skico na drobcu preperellega platna. Jokala je, ko sem ji ga podaril.«

Obraz mu je razsvetlil prizanesljiv smehlaj. »Vrlo dekle, ta Berta!«

Za nekaj trenutkov se je pogreznil v razglablajoč molk; z dolgimi rokami si je objemal kolena.

»In ti, kaj boš storil ti?«

»Vsekakor bom slikal. Kaj pa naj bi počel drugega?«

»Tebi se vsaj ni treba pehati za vsakdanjim kruhom. Zdaj lahko slikaš vse, kar koli ti srce poželi. Se še spominjaš tiste l o r e t t e pri Agostini, tiste, ki si jo hotel slikati zategadaj, ker je bila prosojnega obraza in so ji migetale na vratu zelene sence?«

»Pač.« Henri je zamišljeno prikal. »Zdaj lahko slikam vse zelene sence, kolikor me je volja. To je dobra stran diletantstva. Lahko slikaš po svoji želji in okusu. Ni hče se. ne mendi ta to.«